

We Lwowie, dnia 26. września 1905.

Aleg. 378

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o wykonywaniu Patronatu nad Spółkami oszczędności i pożyczek i nad innymi spółkami rolniczymi.

Wysoki Sejmie!

W załatwieniu poprzedniego sprawozdania Wydziału krajowego o wykonywaniu Patronatu nad Spółkami oszczędności i pożyczek i nad innymi spółkami rolniczymi (Aleg. 47. do sten. [spraw.] uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu w dniu 7. listopada 1904 r.:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego o wykonywaniu Patronatu nad Spółkami oszczędności i pożyczek i innymi spółkami rolniczymi, przyjmuje Sejm do wiadomości.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby zbadał kwestyę pokrywania części kosztów utrzymania Biura Patronatu z czystego zysku funduszu pożyczkowego dla Spółek oszczędności i pożyczek, ustanowionego uchwałą sejmową z roku 1899.

3. Sejm wzywa Wydział krajowy, aby wziął pod rozwagę, czy nie należałoby przy udzielaniu spółkom pożyczek z funduszu pożyczkowego w roku 1899 ustanowionego ograniczać okresu spłaty w regule na lat 5, pozwalając tylko wyjątkowo na spłatę w dłuższym okresie.

4. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby do najbliższego sprawozdania o spółkach oszczędności i pożyczek dołączył wykaz szczegółowy pożyczek udzielonych Spółkom z funduszu pożyczkowego z podaniem okresu spłaty i wymienniem kwot już spłaconych.

Z wykonania uchwał ad 2—4 ma zaszczyt Wydział krajowy zdać poniżej sprawę w związku z przedstawieniem dalszego postępu akcji swej w zakresie popierania rozwoju Spółek oszczędności i pożyczek, jako też innych spółek rolniczych.

* * *

Szczegółowe daty odnoszące się do rozwoju i działalności Spółek patronackich, jako też kraj. Biura Patronatu w 1904 roku mieszczą się w załączonym do niniejszego sprawozdania — jako osobny alegat — „Roczniku Spółek oszczędności i pożyczek, oraz innych spółek rolniczych za rok 1904“, tutaj wystarczy zatem uwydatnić najważniejsze momenty i uzupełnić daty za rok 1904 niektórymi szczegółami z roku bieżącego, aż do chwili ukończenia niniejszego sprawozdania.

Rok 1904 wykazuje najznaczniejszy w dotychczasowej akcji przyrost nowych Spółek oszczędności i pożyczek, których w tym roku powstało 96 pod opieką Wydziału krajowego, wskutek czego z końcem 1904 r. znajdowało się pod opieką Wydziału krajowego ogółem 383 Spółek Raiffeisenowskich. Z nich 348 t. j. więcej o 92 niż w 1903 roku, zamknęło swoje roczne rachunki, podczas gdy reszta (35) nowo-zawiązanych Spółek rozpoczęła czynności bądź to dopiero z początkiem następnego roku, bądź też rozpoczynając je w ostatnich miesiącach 1904 r., nie przeprowadzała osobnego za te miesiące zamknięcia rachunkowego. Rocznik patronacki zawiera daty statystyczne odnoszące się tylko do tych Spółek, które zamknęły rachunki swoje za r. 1904.

W ciągu pierwszych 7 miesięcy b. r. t. j. do końca lipca 1905 powstało dalszych 62 Spółek oszczędności i pożyczek tak, że ich ogólna ilość pod patronatem Wydziału krajowego wzrosła z końcem lipca 1905 r. do 445.

Określi działalności wszystkich Spółek objętych statystyką za r. 1904 obejmują 1342 gmin, przeciętnie zatem należą 4 gminy do okręgu działalności jednej Spółki.

Ilość członków wzrosła z 46,684 w r. 1903 (w 256 Spółkach) na 69.731 członków w 348 Spółkach objętych statystyką; jedna Spółka liczy zatem przeciętnie 200 członków.

Udziały wzrosły w 1904 r. o K 156.759 t. j. z kwoty K 322.071 z końcem 1903 roku w 256 Spółkach na K 479.830 w 348 Spółkach; przeciętnie zatem przypada 1378 K na 1 Spółkę, a 6.87 K na jednego członka,

Wkładki oszczędności wzrosły w ciągu 1904 r. o K. 3,053.231, albowiem z końcem tego roku wynosiły ogółem K. 9,004.023 na 19.132 książeczkach (w r. 1903 było na 13.852 książeczkach K 5,950.792); jedna Spółka posiadała przeciętnie K 25.873 wkładek oszczędności (z końcem 1903 było K 23.245), a zawartość jednej książeczki podniosła się przeciętnie z K 429 na K 470. Jak w latach poprzednich tak i w ostatnim bliskie $\frac{3}{4}$ części dokładniej 73% ogółu wkładek posiadały zachodnio-galicyjskie Spółki, podczas gdy na środkowe przypada 17%, a na wschodnio-galicyjskie 10% ogólnego stanu wkładek. Żadnej wkładki nie posiadało 8 Spółek, natomiast w 5 Spółkach przekroczył stan wkładek oszczędności kwotę K 200.000. Z ogółu wkładek oszczędności więcej niż połowa (52%) pochodziła od włościan.

Stan wkładek w połowie 1905 r. we wszystkich Spółkach patronackich przekroczył już 10 milionów koron.

Pożyczek członkom udzieliły wszystkie Spółki w 1904 roku, ogółem 30.860 w sumie K 7,469.465. Przeciętna kwota jednej pożyczki wynosiła K 242. W tymże roku 1904 wpłynęło ze spłaty rat pożyczkowych (na kapitał) K 3,679.341. Stan udzielonych członkom pożyczek wynosił z końcem 1904 r. K 10,738.225. Stąd wynika, że spłacony w ciągu roku kapitał pożyczkowy stanowił 54% stanu pożyczek z początkiem 1904 r., a 34% stanu pożyczek z końcem tegoż roku, że zatem udzielane członkom pożyczki umarzone są w przeciągu 2 do 3 lat. W ogólności odbywa się spłata pożyczek z zadowalniającą regularnością; Spółki, gdzie zdarzają się zaległości większe niż jednej raty, należą do wyjątków.

Fundusze rezerwowe wzrosły z kwoty 193.985 K z końcem 1903 roku na kwotę K 314.534, w czym nie mieszczą się jeszcze

Zyski czyste za r. 1904 wynoszące ogółem K 117.257, podczas gdy *straty* wykazały 3 Spółki w ogólnej sumie 107 K.

Obrót kasowy we wszystkich 348 Spółkach za rok 1904 wynosił K 27,089.399 (w r. 1903: K 17,530.312); przeciętnie zatem w jednej Spółce K. 77.412 t. j. o K 8931 więcej niż w r. 1903.

* * *

Działalność kraj. Biura Patronatu była w okresie czasu objętym niniejszym sprawozdaniem nader ożywioną. Wymagał tego przedewszystkiem potężniejący coraz bardziej ruch zakładania nowych Spółek oszczędności i pożyczek, skoro w roku 1904 powstało 383, a w 7 pierwszych miesiącach b. r. dalszych 62 Spółek oszczędności i pożyczek

pód opieką Wydziału krajowego. Współdziałanie Biura Patronatu przy założeniu i wprowadzeniu w życie każdej nowej Spółki, było jak dotychczas wszechstronne i wydane tak, aby każda Spółka działalność swą rozpoczynała należycie, urządzona i przygotowana do porządnej i regularnej pracy. Na czem polegało to współdziałanie Biura Patronatu w organizowaniu nowo-powstających Spółek, to było już w poprzednich sprawozdaniach Wydziału krajowego przedstawionem, a w okresie sprawozdawczym postępowanie to nie uległo zmianie. Jeden wszakże moment odnoszący się do działalności Biura Patronatu w tym właśnie organizacyjnym kierunku, rozmyślnie w poprzednich sprawozdaniach pomijany, uważa Wydział krajowy obecnie za potrzebne tutaj podnieść i wyjaśnić.

Akcya podjęta dla popierania rozwoju Spółek oszczędności i pożyczek ma na celu podniesienie materialne i obywatelskie szerokich kół ludności rolniczej, zarówno polskiej jak i ruskiej. To też zgodnie z intencjami Wys. Sejmu przestrzegał zawsze Wydział krajowy, a z nim jego Biuro Patronatu ścisłego równouprawnienia w udzielaniu pomocy tak przy założeniu Spółki, jak i w dalszej jej działalności, bez względu na to, z czyjej strony wychodziła inicjatywa do zawiązania Spółki i do jakiej narodowości należą członkowie Spółki, oraz jej organów zawiadowczych. Dla utrzymania tego stanowiska niedosyć jednak było, aby Wydział krajowy i Biuro Patronatu zachowali w udzielaniu pomocy i w wykonywaniu nadzoru zupełną bezstronność wobec obu narodowości, ale potrzeba było nadto baczyć i nie dopuszczać do tego, aby ta pomoc i opieka kraju nie była nadużywaną czy to przez założycieli, czy przez zawiadowców Spółek Patronackich dla celów obcych zadaniom Spółki, aby zatem Spółki te nie stawały się jabłkiem niezgody i waśni narodowych, zamiast łączyć obie narodowości we wspólnej pracy. Utrzymanie i obrona tego stanowiska nie zawsze były łatwe, gdyż częstokroć agitacya za tworzeniem nowych Spółek odbywała się pod wpływem antagonizmów narodowych. Ilekroć tedy Biuro Patronatu tej agitacyi nie szło na rękę lub podejmowało starania, aby dla działalności Spółki stworzyć wspólny teren pracy dla obu narodowości, tyle razy też podnoszone były tak z ruskiej, jak i z polskiej strony przeciw Biuru Patronatu zarzuty, które Wydział krajowy zawsze badał, gdy doszły do jego wiadomości. Zarzuty takie, pojawiające się w niektórych czasopismach, a znajdujące echo w tej Wysokiej Izbie, podniósł w ostatnich czasach także Główny Wydział Towarzystwa „Proświta“ w swej odpowiedzi na zawiadomienie Wydziału krajowego o bezpłatnem udzieleniu do dyspozycyi Towarzystwa 2000 egzemplarzy broszury o zakładaniu Spółek mleczarskich. W szczególności zaś zarzuciła „Proświta“ Biuru Patronatu, że „przy zakładaniu Spółek oszczędności i pożyczek powoduje się względami politycznymi i że tendencyjnie postępuje ze Spółkami, które się zawiązują w okolicach z ruską ludnością“. Twierdzenia te wypowiedziane były gołosłownie i bez jakiegokolwiek uzasadnienia i dlatego Wydział krajowy „zastrzegając się przeciw tego rodzaju zarzutom gołosłownym i ogólnikowym, nienadającym się do dochodzenia, oznajmił, że każdy konkretny zarzut przeciw któremukolwiek organowi Wydziału krajowego był i będzie przez Wydział krajowy zawsze badany i zarządzi się podług wyniku badania, co potrzeba“. Tę odpowiedź ocenił Główny Wydział Towarzystwa „Proświty“ słusznie, jako wezwanie do przytoczenia faktów na poparcie swych zarzutów ważnych, ale ogólnikowych i gołosłownych. Jakoż w miesiąc później t. j. w dniu 11. lipca b. r. otrzymał Wydział krajowy od Głównego Wydziału Towarzystwa obszerny memoriał, w którym Wydział Towarzystwa przytacza i omawia z 6-letniej działalności Biura Patronatu 10 faktów mających dowodzić stronniczego postępowania Biura Patronatu wobec Spółek projektowanych przez założycieli Rusinów. Z tego memoriału przekonał się Wydział krajowy, że zarzuty Towarzystwa „Proświta“ zestawione już zapewne w komplecie, a sięgające w części do początków działalności Biura Patronatu, opierają się po części na faktach wręcz nieprawdziwych, zresztą zaś na niezupełnie dokładnych informacjach co do faktów, które lepiej były znane Wydziałowi krajowemu już wówczas, gdy odnośne sprawy były przez Wydział krajowy, względnie przez Biuro Patronatu załatwione. Są to przytem w przeważnej części fakta podnoszone także w tej Wysokiej Izbie i wyjaśniane już wskutek tego ze strony Wydziału krajowego. Po ich ponownem zbadaniu i rozważeniu nie znalazł Wydział krajowy w memoriale Towarzystwa „Proświta“ dostatecznego uzasadnienia dla zarzutów podniesionych przeciw Biuru Patronatu. Za daleko zaś posuniętych i jednostronnych wymagań, podnoszonych tak z ruskiej jak i z polskiej strony nie może Wydział krajowy uwzględniać właśnie w interesie bezstronnego traktowania odnośnych spraw.

W pewnym związku także z wyżej poruszoną sprawą pozostają uzasadnione w ostatnich czasach żale na to, że inicjatorowie nowoprojektowanych spółek, po wniesieniu podania o pomoc w założeniu spółki pod patronatem Wydziału krajowego i po dopełnieniu wszelkich wymaganych formalności, muszą częstokroć długo czekać na merytoryczne załatwienie swego podania przez Biuro Patronatu. Narzekania te są Wydziałowi krajowemu dobrze wiadome, ale Wydział krajowy musi stwierdzić, iż w tym także razie Biuro Patronatu nie ponosi winy, a właściwa przyczyna tkwi w tem, że jak już wyżej podniesiono, ruch w kierunku zakładania Spółek Raiffeisenowskich wzrósł w ostatnich czasach nadzwyczajnie i przerasta te siły i środki, jakimi Wydział krajowy rozporządza na cele popierania rozwoju tych Spółek i wykonywania nad nimi opieki. Już w przeszłorocznym sprawozdaniu stwierdził Wydział krajowy, iż z datą sprawozdania czekało na załatwienie przez Biuro Patronatu przeszło 60 należycie przygotowanych podań o pomoc w zawiązaniu Spółki; z datą zaś niniejszego sprawozdania posiada Biuro Patronatu już 108 takichże podań, pomimo, że akcja Biura Patronatu odbywała się w ostatnich dwóch latach znacznie przyspieszonym tempem, na co już wyżej zwróciliśmy uwagę. Nadto jest wszelkie prawdopodobieństwo, że te zaległości z załatwianiu podań o pomoc w zorganizowaniu Spółek pod opieką Wydziału krajowego będą się mnożyć i przedłużać z powodu dalszego napływu podań, których rychłe załatwienie przekracza siły i środki obecne Biura Patronatu. Pozornie zdawałoby się mogło, że wada tkwi w tem, aby tylko najlepsze podania uwzględniać. Jednakże w praktyce ocenianie, które podania są lepsze, to znaczy rokują większe nadzieje pomyślnego rozwoju Spółki, a które gorsze, okazuje się na podstawie obfitego już w tym kierunku doświadczenia Biura Patronatu, prawie niemożliwym, a bardzo zawodnym.

Nie byłoby zatem według zdania Wydziału krajowego, słusznie i pożytecznie, gdyby się uwzględniało jedynie te podania, któreby z pozoru i chociażby na podstawie wstępnych informacji przedstawiały się najkorzystniej, a odsuwało takie, które pozwalają się domyślić dostatecznych ale przypuszczalnie nie najlepszych warunków dla przyszłego rozwoju Spółki; tem bardziej, że trzeba brać pod uwagę także i potrzebę bardzo nieraz piekącą założenia Spółki tam, gdzie się znalazły nie najlepsze ale dostateczne siły.

Jedynym skutecznym sposobem rozwiązania powyższej trudności byłoby dostarczenie Biuru Patronatu odrazu znaczniejszych sił i środków, któreby mu pozwoliły spełniać jego zadania w tym stopniu, jak te zadania mnożą się i rosną wskutek sił w samym społeczeństwie rozbudzonych. W naszym kraju potrzeba utworzenia co najmniej 1.200 Spółek Raiffeisenowskich, aby ich sieć ogarnęła cały kraj i aby akcją organizacyjną w tym kierunku można było uważać jako mniej więcej ukończoną. Przy dotychczasowym postępie akcji i wzroście przeznaczonych na ten cel środków potrzeba do osiągnięcia tego pożądanego kresu jeszcze 10 do 12 lat czasu. Gdyby jednakże Wys. Sejm zdecydował się te same środki, których użycie wypadnie przy dzisiejszym stanie rzeczy, rozłożyć na 10 do 12 lat, rozdzielić na krótszy okres czasu i oddać do dyspozycji Wydziału krajowego, to przeprowadzenie i wykończenie organizacji w całym kraju mogłoby być znacznie przyspieszone i przyniosłoby zdaniem Wydziału krajowego nieocenione korzyści dla materialnego podźwignięcia, oraz społecznego i obywatelskiego wykształcenia ludności rolniczej naszego kraju. Zachęcającym pod tym względem jest przykład Węgier, gdzie w ciągu lat pięciu t. j. od 1899 do 1903 r. zorganizowanych zostało — na podstawie normalnego statutu — 1653 stowarzyszeń kredytowych, przy współdziałaniu, pod opieką i bardzo ścisłym nadzorem „krajowego centralnego stowarzyszenia kredytowego“, które utworzone zostało na mocy ustawy XXIII. z r. 1898. Do wykonywania kontroli nad temi stowarzyszeniami zatrudnia centralna Kasa 30 rewizorów, ponieważ każde stowarzyszenie musi być z reguły 3 razy, a najmniej 2 razy doroku na miejscu zlustrowane. Urządzenia i działalność tej centralnej instytucji kredytowej dla Spółek w Węgrzech badał dyr. Biura Patronatu Dr. Stefczyk, biorąc udział w międzynarodowym kongresie stowarzyszeń w Budapeszcie, gdzie także urządzoną została wystawa przedmiotów ilustrujących rozwój i działalność stowarzyszeń kooperatywnych w różnych krajach; w wystawie tej wzięło udział także kraj. Biuro Patronatu.

O tak wielkich skokach, jakie charakteryzują rozwój węgierskiej organizacji kredytowej zapomocą stowarzyszeń, nie myśli wcale Wydział krajowy, uważałby jednak za pożądaną pewne przyspieszenie w postępie akcji tak, aby przynajmniej 100 nowych

Spółek oszczędności i pożyczek można było w ciągu roku zorganizować pod opieką Wydziału krajowego. Na razie ze względów na trudności budżetowe nie stawia Wydział krajowy w tym kierunku wniosków, zamierza jednak Wydział krajowy nawiązać z c. k. Rządem rokowania tak, aby bez nadmiernego obciążenia krajowego budżetu, a natomiast przy wydatniejszej niż dotychczasowa, pomocy państwowej można było zadosyćczynić potrzebom wynikającym z wzmożonego ruchu na polu zakładania Spółek oszczędności i pożyczek. Na podstawie spodziewanego porozumienia z c. k. Rządem wystąpi też Wydział krajowy w roku przysłym z odpowiedniami w tym kierunku propozycjami.

Oprócz spełniania zwykłych zadań swoich, postarało się także Biuro Patronatu o zorganizowanie przez Spółki patronackie wspólnego zakupu paszy dla ludności rolniczej, dotkniętej zeszłoroczną klęską posuchy. Już z początkiem września 1904 roku wydało i rozesało Biuro Patronatu odezwę do Spółek, wzywającą do podjęcia miejscowej inicjatywy i starań, a następnie wydało instrukcje co do postępowania przy zakupnie, odbiorze i rozdziale paszy na wspólny rachunek zamawiających, jako też co do udzielania kredytu na pokrycie ceny kupna. Gdy zaś Rząd przeznaczył fundusze potrzebne na udzielanie ulnień i ulg przy wspólnem sprowadzaniu paszy, powołanem zostało także Biuro Patronatu jako jedna z czterech instytucji (obok komitetów obu c. k. Towarzystw rolniczych i Zarządu głównego Towarzystwa kółek rolniczych) mających pośredniczyć w dostarczaniu rolnikom paszy przy pomocy subwencji państwowej. Przedstawiciel Biura Patronatu wszedł w skład „krajowego komitetu dla niesienia pomocy rolnikom dotkniętym klęską posuchy“, a Biuro Patronatu otrzymało z ogólnych funduszy państwowych przeznaczonych dla Galicyi na ulgi przy sprowadzaniu paszy, 20% (t. j. 80.000 K) do swego rozporządzenia. Za pośrednictwem Biura Patronatu sprowadziły zatem i rozdzieliły Spółki 217 wagonów paszy (otrąb, słomy, siana, koniczu, owsa i jęczmienia pastewnego, makuchów kartofli, kukurydzy i innych artykułów) w łącznej wartości 226.221 K. 26 hal., z czego koszt przewozu kolejowego w kwocie K. 31.948 69 hal. i przyznane opusty w cenie towarów w sumie K. 35.978 hal. 25 pokryło Biuro Patronatu z funduszy państwowych oddanych sobie do dyspozycji. Prócz pewnych trudności, jakie wynikły z powodu braku gotowego towaru w młynach i magazynach wojskowych, zresztą akcja pośrednictwa paszy zamknięta z końcem czerwca b. r. odbywała się gładko i dostarczyła dowodu, iż nasze Spółki oszczędności i pożyczek mogą podobnie jak w innych krajach, stanowić wyborną organizację dla przeprowadzania wspólnego zakupu najważniejszych artykułów rolniczych, jak zwłaszcza nasion, nawozów sztucznych, pasz treściwych i t. p.

Wykonywanie przez Biuro Patronatu nadzoru nad Spółkami zapomocą lustracji na miejscu przeprowadzanych badała sejmowa Komisja bankowa w roku zeszłym szczegółowo i na tej podstawie podniosła w swem sprawozdaniu „z uznaniem, że dotychczasowe czynności lustracyjne Biura Patronatu odpowiadają zupełnie swemu zadaniu. W tym sposobie odbywania lustracji nie zaszła od roku przeszłego żadna ważniejsza zmiana; w niektórych tylko szczegółach stara się Biuro Patronatu osiągać coraz większą precyzję, a przytem między czynnościami lustracyjnymi różnych lustratorów wytworzyć łączność i pewną jednolitość, o ile to okazuje się pożądanem. W tym celu odbywają się od czasu do czasu konferencje lustratorów, którzy wymieniają między sobą spostrzeżenia zebrane w czasie lustracji, a odnoszące się do szczegółowych zagadnień lustracyjnych, a tam gdzie to jest potrzebnem ustanawia się zasadę czy regułę postępowania, która zanotowana w protokole z konferencji obowiązuje lustratorów w dalszej pracy.

Do przeprowadzania lustracji rozporządzało Biuro Patronatu w ciągu roku 1904 siłami 4-ch lustratorów; w ważniejszych wypadkach przeprowadzał lustrację także dyrektor Biura. Ogółem w ciągu r. 1904 przeprowadziło Biuro Patronatu 401 lustracji.

W 17. Spółkach przeprowadzona została lustracja dwukrotnie, w 3 Spółkach trzykrotnie. Dla braku czasu nie zlustrowano ani razu w ciągu 1904 roku 23 Spółek czynnych, nastąpiło to dopiero w ciągu pierwszej połowy 1905 r.

Drugim ważnym środkiem wykonywania nadzoru nad Spółkami jest sprawdzanie przez Biuro Patronatu corocznych zamknięć rachunkowych wszystkich Spółek. Czynność tę starało się Biuro Patronatu w ten sposób uregulować w szczegółach i stopniowo ulepszać w sposobie przeprowadzania, że obecnie można ją uważać niemal za równoznaczną z lustracją. Rozchodzi się bowiem tutaj nietylko o dopilnowanie, aby gospodarstwo Spółki opierało się o uporządkowaną i skontrolowaną corocznie rachunkowość, aby tak

Biuro Patronatu jak i organa Spółki zdały sobie corocznie, a dokładnie sprawę ze stanu interesów i finansowych rezultatów działalności każdej Spółki, lecz także o to, aby wszystkie inne czynności Spółki jak zwołanie i odbycie Walnego zebrania, przeprowadzenie uchwał i wyborów, zawiadomienie wszelkich władz i t. p., zostały należycie i w właściwym czasie wykonane. Ten cały szereg kontrolnych czynności, załatwianych nie tylko bez uciążliwości ale nawet z różnemi ułatwieniami dla Spółek przyniewala je i przyzwyczajają do pewnej dokładności i porządku w czynnościach a w wysokim stopniu ułatwia miejscową lustrację. Przez to kontroluje się równocześnie wszystkie transakcje kredytowe i rachunki Patronatu prowadzone ze Spółkami w biurze Patronatu.

Skombinowany system kontroli, nad którego wydoskonaleniem i uproszczeniem Biuro Patronatu ciągle jeszcze pracuje, przyczynia się w wysokim stopniu do bezpiecznej w Spółkach administracji, a w szczególności także do tego, aby nieposzanowanie przepisów i pewna samowola, jakie się tu i ówdzie mimo wytknięć i wydawanych instrukcyj zdarzają, nie przeradzały się w karygodne nadużycia i nie otwierały im łatwego do Spółki wstępu. W jednym tylko wypadku wykryła lustracja nadużycie (dochodzące do 400 K.), którego zupełnem pokryciem i usunięciem winnego ze stanowiska kasyera zadowolniły się organa Spółki. Najznaczniejsze trudności wymagające wkroczenia Biura Patronatu wyrastają zwyczajnie z zmianą stosunków w siedzibie Spółki i osób kierujących jej działalnością. Z tego powodu w jednym wypadku widząc brak sił chętnych i uzdolnionych do pracy, zarządziło Biuro Patronatu cichą likwidację Spółki przez wstrzymanie dalszego udzielania pożyczek, a obracanie wszystkich wpływów gotówkowych jedynie na spłatę kredytowych zobowiązań Spółki. To poskutkowało tak, iż wtenczas dopiero obudziło się żywsze zainteresowanie się ludności Spółką, a gdy pozyskano nowe odpowiednie do pracy siły, mogło Biuro Patronatu zgodzić się na zaniechanie dalszej, już do połowy niemal doprowadzonej likwidacji interesów Spółki i przywrócić ją do pełnej działalności. Zresztą im dłużej trwa działalność Spółek i im więcej ich przybywa, tem bardziej trzeba być przygotowanym na różnego rodzaju usterki nawet ważniejsze, a rozchodzi się o to, aby im nie dać urosnąć i utrwalić się, lecz w porę wkraczać i złe w dalszym rozwoju zawczasu usuwać.

W celu systematycznego kształcenia sił uzdolnionych do pracy w Spółkach odbyły się w okresie sprawozdawczym — podobnie jak co roku przedtem — dwa praktyczne kursy dla kasyerów i kierowników Spółek oszczędności i pożyczek, zimowy (XII.) we Lwowie w grudniu 1904 r. przy udziale 35 uczniów, a letni (XIII.) z końcem czerwca i początkiem lipca 1905 przy udziale 33 uczniów. Wyniki nauki dwutygodniowej były zadowolniające.

W miejsce „Okólników“ wydawanych w formie gazetki i rozsyłanych między wszystkie Spółki patronackie zwyczajnie raz na kwartał, rozpoczęło Biuro Patronatu za upoważnieniem Wydziału krajowego od 1 lipca 1904 wydawnictwo „Czasopisma dla Spółek rolniczych“ jako miesięcznik wydawany równocześnie w języku polskim i ruskim pod redakcją dyrektora dra Stefczyka. Czasopismo to ma być nie tylko łącznikiem pomiędzy Biurem Patronatu a Spółkami, jakoteż pomiędzy samemi Spółkami, ale zarazem ma zadanie rozkrzewiać tak wśród pracowników Spółek jak w ogóle w naszym społeczeństwie wiadomości o sprawach assocyacji rolniczej ze względu na rosnącą doniosłość tego czynnika w kształtowaniu się ekonomicznych i społecznych stosunków.

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 7. listopada 1904 zestawił Wydział krajowy w Aleg. I. do niniejszego sprawozdania nie tylko wykaz szczegółowy pożyczek udzielonych Spółkom z funduszu pożyczkowego, z podaniem okresu spłaty i wymienieniem kwot pierwotnych oraz kwot pozostałego z końcem roku 1904 długu, ale nado równocześnie wykazał stan kredytów i depozytów Spółek w rachunkach bieżących z dn. 31. grudnia 1904. Już zatem z końcem r. 1904 kapitał dłużny udzielonych Spółkom pożyczek wynosił K 1,725.887, obecnie zaś jest już cały dwumilionowy kredyt dozwolony Wydziałowi krajowemu uchwałą sejmową z roku 1899 wyczerpany tak, że wypłaty nowych pożyczek uskutecznią się tylko w miarę wpływu zwrotów pożyczkowych. Kredyty w rachunku bieżącym znajdowały w latach ubiegłych zrównoważenie w depozytach Spółek, które nawet do końca 1904 r. stale i to znacznie przeważały nad kredytami, a mianowicie nadwyżka wynosiła z końcem r. 1902 K 126.334, a z końcem r. 1903 K 490.082, z końcem 1904 r. K 369.122. Wiosna tegoroczna zmieniła ten stosunek chwilowo, tak, że w miesiącach kwietniu, maju i jeszcze czerwcu b. r. przeszły nawet Spółki w debet, co wszakże niezawodnie było tylko wyjątkowem zjawiskiem spowodowanem nader wielkiem

zapotrzebowaniem gotówki z powodu przeszłorocznej kłęski posuchy; kłęska ta dotknęła właśnie najwięcej te okolice, skąd pochodzą największe lokacje Spółek.

Z Aleg. I. do niniejszego sprawozdania jest widocznym, że znaczna część Spółek otrzymała więcej niż po jednej pożyczce. Wydział krajowy trzyma się bowiem zasady, żeby nie udzielać naraz pożyczki w kwocie większej, niż 4 do 6 tysięcy koron, gdyż to mogłoby popychać Spółki do zbyt łatwego lub zbyt znacznego udzielania kredytu swoim członkom. W wielu wypadkach jednorazowa pomoc kredytowa w formie pożyczki zupełnie wystarcza, żeby Spółce utorować drogę do dalszego rozwoju finansowego, dzięki dostatecznemu, a niekiedy nawet zbyt nagłemu napływowi wkładek oszczędności, jeżeli Spółka działa w okolicy zamożnej w gotówkę i jeżeli nie napotyka w takiej także okolicy na wyjątkowe trudności i przeszkody w pozyskiwaniu wkładek oszczędności. W tem korzystnym położeniu znajdują się prawie tylko Spółki zachodnio-galicyjskie. Natomiast w środkowej, a zwłaszcza we wschodniej Galicyi muszą Spółki dłużej pracować kapitałem obrotowym, pozyskany głównie z zewnątrz swojego okręgu działania, zanim zdolają swą działalnością tak uregulować finansowe stosunki ludności i takie zdobyć sobie zaufanie, żeby się mogły chociażby nie przeważnie, to przynajmniej w znacznej części oprzeć na wkładkach oszczędności. Wynika to już stąd, że z całej sumy wkładek oszczędności w Spółkach patronackich przypada 73% na Spółki zachodnio-galicyjskie, 17% na środkowo-galicyjskie, a 10% na wschodnio-galicyjskie. Przeciętna Spółka wschodnio-galicyjska posiada 7,715 koron wkładek oszczędności, a w całej południowej części wschodniej Galicyi, t. j. w ówładach sadowych, stanisławowskim, brzeżańskim i kołomyjskim w przecięciu wypada na jedną Spółkę zaledwie 4,500 K wkładek oszczędności. Jest jeszcze w naszym kraju niestety dużo takich okolic, gdzie w rękach włościańskiej ludności jest jeszcze tak mało kapitału pieniężnego w porównaniu z rzeczywistym zapotrzebowaniem, iż wskutek tego na dobre grasuje prywatna i zorganizowana lichwa. Tam każdy grosz zarobiony natychmiast znajduje daleko korzystniejsze użytkowanie, aniżeli byłoby niem ulokowanie w miejscowej kasie Raiffeisenowskiej. Jeżeli włościanin posiadający gotówkę paruset- albo kilkuset-koronową, nie chce, nie może, lub nie umie jej użytkować w własnym gospodarstwie, to znajdzie wielu sasiadów, którzy bądź to na zastaw gruntu z prawem zbierania plonów za procent, bądź też na dobry, co najmniej 10% przyjmą z podziękowaniem i z tem nadto zadowoleniem dla obu stron, że interes został zawarty po cichu, bez różnych formalności i ubocznych kosztów. Do takich okolic trzeba zatem wprowadzić sporo kapitału, żeby zmienić stosunki do tego stopnia, iżby oszczędności włościańskie szukały lokacji w Spółce. Pierwsza pożyczka 4 do 6 tysięcy koron wystarczy zaledwie na parę tygodni lub miesięcy i przyczyni się do częściowego uregulowania interesów pieniężnych i zaspokojenia najpilniejszych potrzeb kredytowych kilkudziesięciu pierwszych członków. Przeciętna bowiem pożyczka wynosi 200 koron we wschodniej Galicyi, a 324 koron w Galicyi zachodniej. Gdyby następnie nie przyjsię w jakiś czas — ale nigdy wcześniej jak po pierwszej lustracji, a z reguły po spłaceniu pierwszej raty pożyczkowej — z pomocą dalszą przez udzielenie nowej pożyczki, nastąpiłby w działalności Spółki zupełny zastój; raty spłacane przez członków wystarczyłyby mniej więcej na zwroty rat zaciągniętej pożyczki, a Spółka musiałaby odmawiać dla braku pieniędzy dalszych najpilniejszych nawet pożyczek choćby osobom najwięcej na udzielenie im pożyczki zasługującym. Gdyby więc Spółka, przyjęta pod opiekę kraju, mimo dobrych chęci do pracy i mimo dobrego gospodarstwa, stwierdzonego przez lustrację, nie znalazła środków dla zapobieżenia zastojowi w swej działalności i dla dalszego zaspokajania najpilniejszych potrzeb kredytowych ludności swego okręgu, wówczas nastąpiłoby rychło zupełne zobojętnienie ogółu i zniechęcenie wśród jej organów zawiadowczych, a Spółka stałaby się niezdolną do spełnienia swoich doniosłych zadań. Gdy zaś dzięki dalszej pomocy kredytowej ze strony Patronatu napłynie do okręgu działalności Spółki nieco więcej kapitału, gdy wskutek tego także drobni kapitaliści miejscowi stracą dawniejszą łatwość lokowania swych oszczędności na pożyczkach sąsiedzkich, gdy Spółka złoży dowody swej żywotności, gdy obywatelska, rzetelna i skuteczna praca organów kierujących Spółką zdobędzie jej powszechne zaufanie, przełamie uprzedzenia, a wpłynie widocznie na uregulowanie i poprawę majątkowych stosunków ludności, gdy wreszcie ludność wypróbuje, że Spółka nie tylko przyjmuje, ale na żądanie istniejące zwraca wkładki oszczędności i można już wymagać od Spółki, aby przeważnie o własnych siłach szła dalej naprzód. Ale także dla Spółek działających w okolicach zasobnych w kapitały pieniężne, okazuje się usprawiedliwioną i nie-

mał konieczną dalsza pomoc kredytowa Patronatu pomimo, że udzielona poprzednio pożyczka nie została spłaconą. Jeżeli klęska elementarna — ogień, grad, woda, zaraza na bydło i t. p. — nawiedzi ludność w okręgu Spółki, powstaje nagłe zapotrzebowanie znaczne funduszków obrotowych, a Spółka chcąc spełnić swoje najistotniejsze zadanie, zwraca się do krajowego Patronatu z żądaniem pomocy, której niepodobna odmówić. Zeszłoroczna klęska posuchy wytworzyła w wielu okolicach górskich, zwłaszcza z chodniej Galicyi taki niedostatek paszy, iż Biuro Patronatu otrzymywało niezależne z kilku stron doniesienia w tym rodzaju, że włościanie ze strzech zrywają słomę i parząc ją, podają bydłu jako karmę. Dziesiątki, a nawet setki sztuk bydła padało w niektórych okręgach Spółek. Zapotrzebowanie więc pomocy kredytowej i na paszę i na zakupno straconego lub wysprzedanego pod zimę za bezcen bydła ogromnie się wzmogło w drugiej połowie ubiegłego i na wiosnę bieżącego roku. Ruch parcelacyjny, który wzrósł silnie w ostatnich latach, wywołuje także niekiedy nagłe a wielkie fluktuacje w ruchu pieniężnym Spółek. Jeżeli w okręgu Spółki lub bezpośrednio jego sąsiedztwie trafi się parcelacya majątku ziemskiego, następuje zazwyczaj gromadne wycofywanie wkładek oszczędności, i wstrzymanie napływu nowych przy zwiększonym zapotrzebowaniu kredytu. Podnieść tu również wypada i tę okoliczność, że Wydział krajowy podjął także starania, aby uregulować stosunki procentowe w Spółkach Raiffaisenowskich tak, iżby stopa odsetkowa od udzielanych członkom pożyczek nie przekraczała $6\frac{1}{2}\%$, a o ile możności zniżaną była na 6 i $5\frac{1}{2}\%$. Chcąc w tym kierunku wywrzeć skuteczny nacisk na Spółki pobierające odsetki według wyższej stopy procentowej, odmawia Wydział krajowy takim Spółkom zarówno pożyczek jak i kredytu w rachunku bieżącym — nie może wszakże odmawiać pomocy takim Spółkom, w których z powodu zniżenia w myśl żądania Wydziału krajowego nastąpiło znaczniejsze wycofywanie wkładek oszczędności i zastój w interesach finansowych, aby nie powiększać odpływu tych kapitałów lecz ułatwić Spółce przetrwanie chwilowego przesilenia. Taka pomoc jest częstokroć tem niezbędniejszą, że jak wiadomo w różnych okolicach kraju istnieją jeszcze silniejsze Towarzystwa zaliczkowe, zasobne w kapitał, które utrzymują wygórowaną stopę odsetkową od wkładek oszczędności i wywierają silny wpływ na stosunki procentowe dosyć rozległej okolicy.

W ogóle według zapatrywania i doświadczenia Wydziału krajowego niepodobna co do stosowania pomocy kredytowej dla Spółek Patronackich trzymać się stałych zasad i reguł, lecz trzeba koniecznie rozmiary i rodzaj pomocy kredytowej zastosować do faktycznych stosunków i do stwierdzonej potrzeby. Dlatego Wydział krajowy przed udzieleniem każdej nowej pożyczki wymaga od Biura Patronatu dokładnego na miejscu zbadania i potrzeby finansowej i gospodarki Spółki, a każdy wniosek Biura Patronatu musi być umotywowany szczegółowymi w tych kierunkach wyjaśnieniami. Oczywiście jeżeli administracya Spółki wykazuje poważniejsze braki, następuje odmowa, chociażby potrzeba pomocy kredytowej była udowodnioną. Ale częste są także wypadki odmawiania pożyczki i kredytu dla Spółek całkiem dobrze administrowanych, jeżeli Biuro Patronatu, względnie Wydział krajowy uważa, iż pomoc możeby się przydała lecz nie jest konieczną, że raczej przez odmowę należy pobudzić Spółkę do większego wyężenia sił dla pozyskania na miejscu funduszków obrotowych albo do zwolnienia kroku w rozwoju finansowym Spółki. Jeżeli jednak Patronat chce wywierać wpływ silniejszy i skuteczny na gospodarke kredytową Spółek, to nie może swej pomocy kredytowej zbyt skąpo wymierzać w razie rzeczywistej, a pilnej potrzeby, gdyż straciłby swój wpływ i swoją powagę, tak w sprawach kredytowych, jak i w rzeczach dotyczących nadzoru nad administracyą Spółki.

Z zamieszczonego w Aleg. I. do niniejszego sprawozdania wykazie udzielonych pożyczek wynika i to także, iż tylko co do małej części udzielonych pożyczek rozłożoną została spłata na dłuższy niż 5-letni okres czasu. Tym sposobem postępuje Wydział krajowy faktycznie w myśl tej intencji, jaka się mieści w rezolucyi Wys. Sejmu z 7. listopada 1904, polecającej Wydziałowi krajowemu wzięcie pod rozwagę, czy nie należałoby przy udzielaniu Spółkom pożyczek z funduszu pożyczkowego w roku 1899 utworzonego ograniczyć okres spłaty w regule na lat 5, dozwalając tylko wyjątkowo na spłatę w dłuższym okresie.

Wiadomo Wysokiej Izbie, że podstawą dotychczasowej organizacyi kredytowej dla Spółek Patronackich jest utworzony w 1899 r. fundusz pożyczkowy, powstający z dotacyi, które po 40.000 K. rocznie zobowiązał się Wysoki Sejm przeznaczać przez lat 50 do

tego funduszu pożyczkowego z ogólnych funduszy krajowych, upoważniając nadto Wydział krajowy do pobierania z Banku krajowego zaliczek na poczet późniejszych rat dotacyjnych funduszu pożyczkowego, aż do wysokości 2 milionów koron. Z tego to zatem funduszu były pierwotnie Spółkom oszczędności i pożyczek udzielane jedynie pożyczki na skrypty dłużne z ratalną spłatą w ciągu lat kilku. Administrację tego funduszu prowadził i prowadzi Bank krajowy. Ta pomoc kredytowa dla Spółek została z początkiem 1902 r. uzupełnioną w ten sposób, że na polecenie Wydziału krajowego otwarł Bank krajowy t. zw. „Zbiorowy rachunek bieżący Spółek oszczędności i pożyczek z Patronatem“. Na ten wspólny rachunek są przyjmowane depozyty Spółek z ich zapasów kasowych, chwilowo niepotrzebnych do obrotu i z tego też rachunku są wypłacane zaliczki kredytowe na rachunek bieżący tym Spółkom, którym Wydział krajowy otwarł kredyt w rachunku bieżącym dla doraźnego zaspokajania chwilowej potrzeby gotówki. Administrację i rachunkowość tego „zbiorowego rachunku bieżącego“ prowadzi Biuro Patronatu, a Bank krajowy jest kasyerem i otrzymał upoważnienie do udzielania w razie potrzeby także zaliczek w granicach wspomnianego wyżej dwumilionowego kredytu. Następnie z powodów w swoim czasie wyluszczonej w sprawozdaniu Wydziału krajowego, okazała się potrzeba połączenia obu urządzeń w jedną całość, która zatrzymała nadal nazwę „Zbiorowego rachunku“. Połączenie nastąpiło w ten sposób, że Bank krajowy z dniem 1. stycznia 1904 roku przeniósł cały fundusz pożyczkowy dla Spółek oszczędności i pożyczek na „Zbiorowy rachunek“, gdzie fundusz ten jest oprocentowany po $3\frac{1}{2}\%$. Odtąd zatem „Zbiorowy rachunek bieżący“ jest rodzajem centralnej kasy, przyjmującej depozyty Spółek i korzystającej z kredytu w Banku krajowym, a udzielającej kredytu bądź to w formie pożyczek ze spłatą ratalną bądź też na otwarte rachunki bieżące.

Zamknięcie rachunkowe „Zbiorowego rachunku bieżącego“ z końcem 1904 roku zamieszczone jest w „Roczniku“ Spółek za tenże rok, stanowiącym osobny alegat.

Wydział krajowy, oceniając w całej pełni wraz z Wys. Sejmem i najszerzszemi kołami ludności wielce skuteczną działalność Spółek Raiffeisenowskich w kierunku zwalczania lichwy i w ogóle w kierunku ekonomicznej edukacji ludności włościańskiej, jest przekonany, że trafia w intencje Wys. Sejmu, proponując środek zdolny odsunąć obawę stagnacji w zasilaniu Spółek niezbędnymi kapitałami, a przeto stagnacji w ich dalszym rozwoju. Środkiem tym jest proponowana poniżej pod II. uchwałą, upoważniająca Wydział krajowy, by zażądał od Banku krajowego w celu dalszego zasilania funduszu pożyczkowego dla Spółek oszczędności i pożyczek zaliczek aż do wysokości $2\frac{1}{2}$ miliona koron, na warunkach określonych zresztą uchwałą Wys. Sejmu z d. 16. marca 1899. Wniosek ten uzasadniony jest z jednej strony wykazaną powyżej dość bliską potrzebą takiej dodatkowej pomocy dla funduszu pożyczkowego, z drugiej strony zaś tą okolicznością, że procenta od sumy 2,000.000 K. wpłacanej ratami do tego funduszu pożyczkowego, powiększą ten fundusz z biegiem czasu o więcej niż pół miliona koron. Wydział krajowy z proponowanego podwyższenia zamierza korzystać jedynie w koniecznej potrzebie i w rozmiarach jak najskromniejszych.

Wydział krajowy nie zapoznaje jednak, że po za tem czasowem załatwieniem sprawy wypadnie mu w niedalekiej przyszłości poważnie zastanowić się nad tem, w jaki sposób miałyby być nadal dostarczane Spółkom oszczędności i pożyczek potrzebne do ich obrotu kapitały, o ile nie dostarczą ich miejscowe wkładki i czy w tym celu nie byłoby wskazaniem i możliwem stworzyć dalszą podstawę ściśle ekonomicznego kredytu przy czynniejszym niż dotąd udziale Spółek samych, jednakże zawsze pod patronatem i nieustanną ingerencyą Wydziału krajowego; Wydział krajowy w tej mierze przeprowadzi szczegółowe studia i rozpatrzy istniejące w innych krajach austriackich organizacje Raiffeisenowskie, zwłaszcza te, które pod egidą Wydziałów krajowych istnieją, oraz zmiany w najnowszym czasie tam dokonane, a zebrane informacye zżytkuje, mając jednak ciągle na uwadze własne sześciolateczne doświadczenie i odrębne kraju naszego stosunki.

* * *

W zakresie popierania rozwoju innych Spółek rolniczych oprócz Spółek oszczędności i pożyczek, zwracał Wydział krajowy w okresie sprawozdawczym najwięcej uwagi na Spółki mleczarskie. Program swej akcji na tem polu przedstawił Wydział krajowy szczegółowo Wys. Izbie w poprzednim swoim sprawozdaniu o wykonywaniu Patronatu. Tam już wspomniął Wydział krajowy o niektórych czynnościach przygotowawczych do zamierzonej, a obecnie już rozpoczętej akcji. W dalszym ciągu tych przygotowań, mia-

nowicie z początkiem bieżącego roku wydało Biuro Patronatu przede wszystkim broszurę „O zakładaniu Spółek mleczarskich pod Patronatem Wydziału krajowego“. Broszura ta załączona do niniejszego sprawozdania jako osobny alegat, wydana została w języku polskim i w języku ruskim razem w 9.000 egzemplarzy, gdyż Wydział krajowy przeznaczył ją do największego rozpowszechnienia i rozesłał ją do wszystkich Spółek patronackich, do wszystkich Wydziałów powiatowych, do wszystkich konsystorzów biskupich i metropolitalnych, oddał zażadaną ilość broszury do dyspozycji c. k. Namiestnictwa dla użytku c. k. Starostw, do dyspozycji Rady szkolnej krajowej dla użytku szkół rolniczych dopełniających, do rozporządzenia c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie i c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie dla użytku oddziałów Towarzystwa, względnie zaś Towarzystw rolniczych okręgowych, do rozporządzania Zarządu głównego Towarzystwa kółek rolniczych dla użytku wszystkich kółek rolniczych, a Wydziałowi Głównemu Towarzystwa „Proświta“ dla czytelnicy Towarzystwa — zwracając się do tych wszystkich władz i instytucyj w odpowiednich odezwach z zaproszeniem do współdziałania. Następnie opracowało i wydało Biuro Patronatu przeważną część formularzy i książek potrzebnych zarówno przy zawiązywaniu Spółki jak i do załatwiania czynności administracyjnych i dotyczących techniki mleczarskiej; druki te wydane zostały na razie w małym nakładzie, ażeby je praktycznie wypróbować i na tej podstawie przy następnym znaczniejszym nakładzie odpowiednio ulepszyć. Zajęło się Biuro Patronatu także zebraniem materiałów mogących ułatwić opracowywanie planów i kosztorysów budowy i urządzenia mleczarni dla Spółek przyjętych pod opiekę Wydziału krajowego; ale jakkolwiek staraniem Biura Patronatu jest wszechstronne zużytkowanie doświadczenia zagranicy na tem polu, to jednak dąży Biuro do wytworzenia swojskiego typu tak dla budynków jak i dla wewnętrznego urządzenia mleczarni spółkowych, zastosowanego do naszych warunków pracy produkcyjnej. Dla zapewnienia Biuru Patronatu fachowej siły, zawodowo w mleczarstwie wykształconej, zamianował Wydział krajowy lustratorem w Biurze Patronatu (na opróżnione stanowisko) inż. Zygmunta Chmielewskiego, który ukończył Wydział chemiczno-techniczny politechniki w Charlottenburgu w r. 1899 i uzyskał dyplom, a później zawodowo kształcił się i pracował w mleczarstwie. Z uwagi na to fachowe uzdolnienie przyznał Wydział krajowy p. Chmielewskiemu oprócz zwykłej płacy lustratora, nadto dodatek osobisty 400 K. rocznie, P. Chmielewski zajęty jest w Biurze Patronatu od 1. października 1904 nie tylko sprawami Spółek mleczarskich, ale również czynnym jest przy organizowaniu i nadzorze Spółek oszczędności i pożyczek, jako też innych Spółek rolniczych. Ale w miarę postępu akcji postępu popierania Spółek mleczarskich coraz większą część swojego czasu i sił musi p. Chmielewski przeznaczyć dla tych Spółek. Z p. Chmielewskim podzielił Dr. Stefczyk podjętą pracę napisania „Podręcznika dla Spółek mleczarskich“. Wreszcie prowadził Wydział krajowy dalsze rokowania z Rządem dla uzyskania jego współdziałania w akcji przez przyznanie odpowiedniej na ten cel subwencji; rokowania te doprowadziły na koniec do pomyślnego rezultatu. Reskryptem z dnia 12. kwietnia 1905 L. 7742/245 zakomunikowanym Wydziałowi krajowemu w odezwie c. k. Namiestnictwa z d. 1. maja 1905 L. 61.228 przyznało Ministerstwo rolnictwa 2.000 K. subwencji na wydanie „Podręcznika dla Spółek mleczarskich“ w języku polskim i ruskim, a 15.000 koron jako subwencyę na rok 1905 na zakupno maszyn dla Spółek mleczarskich z ręcznym ruchem.

Akcyja organizacyjna Biura Patronatu dotycząca Spółek mleczarskich rozpoczęła się już w r. 1904 od zreorganizowania Spółki mleczarskiej w Rybnej, która już od początku 1902 r. była czynną i wykazała wielką żywotność, ale wymagała przeobrażenia tak co do swej ogólnej organizacyi jak i co do swych technicznych i administracyjnych urządzeń. Budowa nowej mleczarni rozpoczęta została jeszcze przed przyjęciem Spółki do krajowego Patronatu, ale dokonana co do swego wewnętrznego urządzenia podług planu i przy pomocy Biura Patronatu. Wbrew pierwotnemu zamiarowi i projektowi oświadczyło się Biuro Patronatu na razie przynajmniej za urządzeniem ręcznym, ale z zastosowaniem wszelkich przy tym systemie możliwych a wypróbowanych urządzeń technicznych, które też zostały wykonane i funkcyonują prawidłowo. W miejsce dawniejszego przyjęła Spółka nowy statut normalny, a cała administracyja pod względem produkcyjnym, handlowym, kasowym i rachunkowym została uregulowaną i odbywa się obecnie całkiem prawidłowo.

Przed przyjęciem do krajowego Patronatu zawiązała się i przeprowadziła budowę i urządzenie swej mleczarni Spółka mleczarska w Rudkach. Budowę tej mleczarni

z urządzeniem parowym projektowało i wykonało Towarzystwo akcyjne Alfa-Separator w Wiedniu w ogólności dobrze i odpowiednio celowi. Okazała się jednak w dalszym ciągu potrzeba usunięcia niektórych usterek i wprowadzenia niektórych uzupełnień na podstawie praktycznego doświadczenia, nad czym Spółka właśnie pracuje na podstawie udzielonych jej przez Biuro Patronatu szczegółowych wskazówek. Także swoją administrację techniczną i rachunkową stara się Zarząd Spółki stopniowo ulepszać.

O działalności i rozwoju tych dwóch Spółek mleczarskich informują bliżej zamknięcia rachunkowe podane w Roczniku Spółek za r. 1904 (str. 94—5), a dowodzącego pomyślnego stanu oby tych na samopomocy wspartych zakładów przemysłowo-rolniczych.

W ciągu 1904 r. została przy współdziałaniu Biura Patronatu zorganizowaną także Spółka mleczarska w Chmielniku (pow. Rzeszów), która urządziła swoją mleczarnię z ruchem ręcznym podług planów i pod kierunkiem Biura Patronatu (inż. Chmieliewskiego), w ruch została ta mleczarnia puszczoną dopiero w dniu 2. stycznia 1905 r., a przebywszy trudne początki w pierwszych miesiącach działalności (wskutek zupełnego braku paszy u włościan) rozwinęła się następnie tak pomyślnie, że doszła już do dziennej przeróbki 800 litrów mleka i na życzenie włościan otworzyła w sąsiednich miejscowościach Błędowej i w Lisimkącie dwie filie śmietankowe. Nadto Spółka ta przyczyniła się w wysokim stopniu do tego, że otworzyła się w Chmielniku Spółka wodna dla osuszenia na razie 63 morgów łąk, a jest nadzieja, że melioracya ta przybierze znaczniejsze rozmiary.

Prócz trzech wymienionych zostały przy współdziałaniu krajowego Patronatu zorganizowane 3 nowe Spółki mleczarskie: w Strzelcach wielkich (pow. Brzesko), w Dłużniowie (pow. Sokal) i w Wyszatycach (pow. Przemyśl). Należą do tych Spółek przeważnie włościanie, ale przy współdziałaniu (w dwóch pierwszych) także gospodarstw dworskich. Mleczarnie w Strzelcach w. i Dłużniowie urządzone zostaną z ruchem ręcznym w własnych na ten cel wystawionych budynkach; mleczarnia w Wyszatycach, także z ruchem ręcznym ma być urządzoną w lokalu wynajętym ale odpowiednio do potrzeby adaptowanym. Plany i kosztorysy dla tych mleczarni już zostały przez Biuro Patronatu wypracowane, a budowa się po części rozpoczęła.

Przeprowadza dalej Biuro Patronatu reorganizację Spółki mleczarskiej w Krolówce (pow. Bochnia), która już przyjęła nowy statut (normalny), wprowadziła ważne zmiany administracyjne i zgodziła się na przerobienie urzędzenia swej mleczarni, a ostatecznie przyjęcie tej Spółki do krajowego Patronatu zależy już tylko od hipotecznego zabezpieczenia prawa własności do budynku mleczarnianego, czego zażądało Biuro Patronatu, na co się zgodziły strony interesowane.

W toku są przygotowania do założenia Spółki mleczarskiej w Mielcu przez okolicznych właścicieli większych obszarów, ale z zamiarem wciągnięcia także włościan do współdziałania. Mleczarnia tej Spółki ma mieć urządzenie z ruchem parowym.

Wreszcie Spółka mleczarska w Dobczycach wniosła także prośbę o przyjęcie pod opiekę Wydziału krajowego; Biuro Patronatu postanowiło dość daleko idące ale konieczne warunki i wymagania, co do których organa Spółki dotychczas się nie oświadczyły.

Tym sposobem pozostaje obecnie pod Patronatem Wydziału krajowego 7 Spółek mleczarskich, z których 4 mają już mleczarnie czynne, a 3 inne są zajęte urządzeniem swoich mleczarni z zamiarem rozpoczęcia ruchu jeszcze w bieżącym roku. Dalsza akcyja organizacyjna zależną jest w pierwszym rzędzie od inicjatywy ze strony interesowanych czynników; pobudzeniem tej inicjatywy i przygotowaniem warunków do tego potrzebnych nie zajmuje się jednak Biuro Patronatu, pozostawiając to zadanie innym czynnikom, które zawsze w swej na tem polu pracy liczyć mogą na chętną pomoc Wydziału krajowego. Za niejake utrudnienie inicjatywy i agitacji uważanem bywa z niektórych stron stanowcze wymaganie Biura Patronatu i Wydziału krajowego, aby wyraźne i niewątpliwie zabezpieczone zostało zaraz na początek pewne minimum ilości dostawianego mleka i pewne minimum materialnych świadczeń członków na rzecz Spółki. Wydział krajowy nie zamierza jednak czynić w tym kierunku ustępstw, gdyż to ułatwiłoby wprowadzenie zakładania Spółek, ale nie dawałoby dostatecznej rękojmi ich rozwoju. Zresztą ludność rolnicza wkrótce oceni słuszność tych wymagań, jeżeli tylko przekona się, że te wymagania przyczyniają się do pomyślnego rozwoju przemysłu mleczarskiego.

Ilość „Spółek dla kultury torfów“ powiększyła się w okresie sprawozdawczym o 2 nowe: w Zapytowie (powiat lwowski) i Ostrowsku (pow. nowotarski); razem istnieje obecnie 10 spółek tego typu assyocjacji rolniczej, charakterystycznego dla naszego kraju. Posuszny rok 1904 oddziałal niekorzystnie na działalnosc tych Spółek, raz dlatego, że rezultaty uprawy i wkładów nie zadowolnily członków, a powtore, że okazał się brak funduszów u członków na zakupno potrzebnych nawozów sztucznych w większym zakresie. Okazało się przytem, że bezpłatne rozdawnictwo nawozów osłabia ochotę do samodzielniejszego starania się o prowadzenie i rozszerzanie kultury torfowej, a więc rozwój działalności Spółek, wskutek czego Wydział krajowy postanowił w dalszym ciągu zaniechać bezpłatnego udzielania nawozów sztucznych przynajmniej w tych wszystkich okolicach, gdzie także Spółki zostały zorganizowane. Działalność 10 „Spółek dla kultury torfów“ które były czynne w r. 1904 przedstawiona jest w Roczniku Spółek na 913 str. Tu wystarczy zaznaczyć, iż przestrz ń gruntów torfowych lub potorfowych, wziętych pod uprawę przez członków Spółek obejmowała około 500 morgów, że sprowadzono wspólnie 28 wagonów nawozów i utrzymywano 26 maszyn zakupionych przez Spółkę dla wspólnego użytku członków.

Obok 10 Spółek dla kultury torfów zorganizowaną i przyjętą została do krajowego Patronatu Spółka dla eksploatacy i kultury torfów w Chiszewicach (pow. rudecki), której utworzenie pozostaje w związku z przeprowadzaną w tej gminie komasacją gruntów, a która rozpocznie swą działalność dopiero po przeprowadzeniu komasacyi; zorganizowanie tej Spółki ze względu na plan komasacyjny było już teraz potrzebnem.

Pod opieką Wydziału krajowego znajduj ą się 2 rolnicze Spółki magazynowe, mające zadanie ułatwić sprzedaż zboża, roślin strączkowych i niektórych innych ziemiopłodów, jakoteż zakupno nawozów sztucznych, nasion, narzędzi i maszyn rolniczych pasz treściwych i innych ważniejszych artykułów gospodarskich. Dawniejsza z tych Spółek w Bochni, mająca działać w całym powiecie bocheńskim i w przyległych częściach powiatu brzeskiego i wielickiego, starała się daremnie przez 2 lata o odpowiedni na magazyn plac przy torze kolejowym. Wreszcie zdołała Spółka nabyć potrzebny plac i przystępuje do budowy swego magazynu. W tym celu jeden z członków Dyrekcyi Spółki (p. Maurizio) zwiedził umyślnie kilka magazynów Spółek rolniczych w Austryi dolnej i na Morawach, poczem zawezwano najlepiej poleczone firmy, które się zajmują urządzeniem tego rodzaju magazynów, do przedłożenia planów i kosztorysów i niebawem ma się rozpocząć budowa. Druga Spółka rolniczo magazynowa zawiązała się na wiosnę br. w Zassowie (powiat Pilzno) z zakresem działalności obliczoną głównie na obszerną parafię zassowską. Oprócz zboża głównym artykułem zbytu wspólnego jest tam nasienie łubinu, podczas gdy zapotrzebowanie różnych artykułów gospodarskich, szczególnie nawozów jest w tej okolicy bardzo znacznem. Spółka ta uzyskała od Wydziału krajowego 600 K zasiłku, a 2.000 koron pożyczki z funduszu dla popierania przemysłu rolniczego, kończy już budowę i urządzenie swego małego magazynu podług planu Biura Patronatu i już wkrótce rozpocznie swą działalność. Te więc 2 typy Spółki rolniczo-magazynowej (powiatowej i parafialnej) mają dostarczyć Wydziałowi krajowemu praktycznego doświadczenia co do warunków ich rozwoju w naszym kraju i co do potrzeby oraz rodzaju požądanej dla tych Spółek pomocy z funduszów publicznych.

„Spółka sadownicza w Jabłonowie“ ograniczyła swą działalność w pierwszym roku (1904) na bardzo skromne transakcye towarowe, przedstawiające wartość około 2.000 K i wyprodukowała około 3.000 l. dosyć dobrego wina owocowego. Wyniki zamknięcia rachunkowego podane są w Roczniku Spółek na str. 97. Najważniejszym rezultatem tej początkowej działalności Spółki, jest nabycie przeświadczenia, iż nie zaniedbując akcyi handlowej, powinna się Spółka starać wszelkimi siłami o podniesienie produkcji w sadach swoich członków, do czego przyczyni się prócz starań organów Spółki udzielona subwencya krajowa 80 K na opusty przy sprowadzaniu wspólnem szczepów owocowych, jakoteż fachowa pomoc, jakiej na wezwanie Wydziału krajowego udziela Spółce p. Zajac, inspektor Zakładu sadowniczego w Zaleszczykach.

Nakoniec wspomnieć także wypada o utworzeniu przy współdziale i pod opieką Wydziału krajowego „Spółki rolniczo-przemysłowej w Albigowej“, która stanowi niejako uzupełnienie „Spółki wodnej“ jaka się w tej miejscowości zawiązała dla zdrenowania 1000-morgowego obszaru ziemi. Spółka rolniczo-przemysłowa buduje mianowicie fakrykę rurek drenarskich, dachówki i cegły, a ma zamiar urządzić także mały młyn popędzany

tym samym motorem, który obsługiwać będzie cegielnię. Ludność miejscowa, uznając ogólnie pożytek tej Spółki, odrazu tłumnie przystąpiła do niej w ilości 212 członków, którzy zadeklarowali tytułem udziałów 8500 K. Wydział krajowy udzielił 20.000 K pożyczki z funduszu dla popierania przemysłu rolniczego.

Z powyższego sprawozdania jest widocznem, iż ruch assocyacyjno-rolniczy w naszym kraju zaczyna się coraz bardziej urozmaicać. Wydział krajowy trzyma się wobec tego ruchu zaleconych przez Komisję bankową granic próbnego popierania Spółek różnego typu, co do których racyi bytu i warunków rozwoju nabrał przeświadczenia przez możliwie wszechstronne zbadanie stosunków na miejscu; co do ich działania wymaga jednak Wydział krajowy postępowania ostrożnego i należyście obmyślanego, aby o ile możliwości uniknąć niepowodzeń albo przynajmniej ograniczyć je do rozmiarów nieuniknionych z powodu początkowych trudności i stopniowo, chociażby powoli, doprowadzać Spółki do pełnego rozwoju ich działalności.

Ogółem znajduje się zatem z datą niniejszego sprawozdania pod Patronatem Wydziału krajowego 453 Spółek oszczędności i pożyczek, 7 Spółek mleczarskich, 10 Spółek dla kultury torfów, 2 Spółki rolniczo-magazynowe i 3 inne Spółki rolnicze — razem tedy 475 Spółek.

*

*

*

Postępująca nie nagle, ale ciągle naprzód akcja krajowa dla popierania assocyacji rolniczej w naszym kraju wymaga z natury rzeczy rosnących stopniowo środków działania. Wskutek tego preliniuje Wydział krajowy na r. 1906 wydatki na potrzeby i utrzymanie Biura Patronatu dla Spółek oszczędności i pożyczek w ogólnej sumie kor. 127.350, która jest wyższą od uchwalonej na rok 1905 o K 14.940. Równocześnie jednak preliniuje Wydział krajowy dochody Biura Patronatu w kwocie K 45.360, wyższej o K 6.720 w porównaniu z preliniowaną na r. 1905. Wskutek tego niedobór do pokrycia wynosi ogółem K 81.990, tj. o K 8.220 więcej, niż niedobór na r. 1905.

Na wzrost wydatków składają się następujące pozycje:

1. Wydatek na płacę dyrektora Biura Patronatu dr. Stefczyka wstawiony jest kwocie wyższej o K 1220 od preliniowanej dotychczas, ponieważ Wydział krajowy uznał za słuszne, aby pobory dyrektora Biura Patronatu zrównane zostały z normalnymi poborami dyrektorów innych podobnych biur krajowych, a w takim razie pobierałby dr. Stefczyk

płacę	6400 K
dodatek aktywalny	960 K
„ 5-letni	800 K
razem	8160 K
zamiast pobieranych obecnie	6940 K
t. j. więcej o	1220 K

2. Na rok 1905 preliniowany był wydatek na czwartego lustratora tylko od 1. lipca, tj. w kwocie 1200 K, więc zwiększa się na cały r. 1906 o 1.200 K.

3. Nadto zachodzi potrzeba przyjęcia od połowy 1906 r. piątego lustratora, ponieważ wskutek szybkiego w ostatnim roku przyrostu Spółek ogólną ich ilość w połowie 1906 r. trzeba przyjąć najmniej na 520, a przy tej ilości wykonywanie nadzoru przy pomocy czterech lustratorów byłoby niemożliwym, gdyż nie można w przecięciu więcej niż 100 Spółek liczyć na jednego lustratora. Stąd wynika nowy wydatek 1.200 K.

4. Ze względu na kwalifikacje fachowe lustratora p. Zygmunta Chmielewskiego, przyznał mu Wydział krajowy osobisty dodatek w kwocie 400 K, który nie był na rok 1905 preliniowany, ale musi być wstawiony do preliminarza na rok 1906, K 400.

5. W ciągu 1905 r. zaszła potrzeba przyjęcia nowej siły manipulacyjnej z powodu silnego wzrostu obrotu i czynności „Zbiorowego rachunku bieżącego“; wydatek ten na rok 1905 nie przewidywany, wyniesie na rok 1906 720 K., ale znajdzie całkowite

pokrycie w zwiększonych o tę samą kwotę „zwrotach wydatku za prowadzenie zbiorowego rachunku“.

6. Koszt podróży lustracyjnych i organizacyjnych przewidziany jest na rok 1906 w kwocie większej niż na rok 1905 o 6.000 K. Przyjmując bowiem w roku 1906 co najmniej 520 Spółek do zlustrowania, liczyć trzeba nadto 25% t. j. 130 lustracyj nadzwyczajnych, t. j. razem 650 podróży lustracyjnych. Nadto uwzględnić wypada co najmniej 80 podróży dla zawiązania nowych Spółek o. i p. (przyczem część tych podróży nie doprowadza do zawiązania lub do przyjęcia Spółki pod Patronat) a wreszcie bodajby 10 podróży dla zorganizowania innych Spółek rolniczych. — Razem tedy otrzymuje się więcej o 160 podróży zajmujących 240 dni po 25 K, czyli K 6.000 więcej, niż na rok 1905.

7. Wydatek na portorya preliminuje się w kwocie wyższej o 200 K, niż na rok 1905 z powodu silnego wzrostu korespondencji, której znaczna część (np. pisma polustracyjne, sprawdzone zamknięcia rachunkowe) musi być wysyłaną jako listy polecane.

8. Wreszcie obok zasiłków dla nowopowstających Spółek oszczędności i pożyczek wstawił Wydział krajowy jako nową pozycję K 4.000 na zasiłki dla Spółek mleczarskich i innych rolniczych. Wydział krajowy bowiem podejmując akcję dla popierania rozwoju Spółek mleczarskich, zapowiedział udzielanie Spółkom przyjętym pod krajowy Patronat zasiłków po 200 K na koszt założenia Spółki, z mleczarnią o ruchu ręcznym; pomoc zaś dla Spółek o ruchu motorowym ma być w każdym wypadku z osobna określaną. Nadto poparcia wymagać będą także inne Spółki rolnicze, jeżeli zostaną przyjęte pod opiekę Wydziału krajowego.

Tak zatem wynosi ogólny wzrost wydatków K 11.940 w porównaniu z wydatkami w budżecie na rok 1905.

Własne dochody Biura Patronatu preliminuje Wydział krajowy w kwocie o 6000 koron większej aniżeli na r. 1905; taką mianowicie kwotę wstawia Wydział krajowy z zysków „Zbiorowego rachunku bieżącego“ za rok 1904, postępując w myśl intencji Wysokiego Sejmu, zawartych w uchwale z dnia 7. listopada 1904 polecającej, aby Wydział krajowy zbadał kwestyę pokrywania części kosztów utrzymania Biura Patronatu z czystego zysku funduszu pożyczkowego dla Spółek oszczędności i pożyczek, ustanowionego uchwałą sejmową z r. 1899.

Dochodów z właściwego funduszu pożyczkowego z oprocentowania jego kapitału zapasowego nie doradza i nie proponuje Wydział krajowy już obecnie używać na pokrywanie wydatków Biura Patronatu dlatego, że przedewszystkiem przyrost własny funduszu pożyczkowego z oprocentowania kapitału zapasowego stanowiłby podstawę dla zwiększonego w myśl propozycji Wydziału krajowego kredytu w Banku krajowym na cele Spółek. Powtóre jest rzeczą pożądaną, aby ten kapitał zapasowy wzrastał jak najszybciej ze względu na przewidywaną potrzebę wydatniejszej pomocy kredytowej dla Spółek rolniczych innego typu, niż Spółki oszczędności i pożyczek; kredyt zaś taki potrzebowałby osobnego zabezpieczenia, jeżeli ma być łatwiej dostępny i odpowiednio tani.

Atoli zmieniłby się ten stan rzeczy, gdyby także c. k. Rząd przyczyniał się do tworzenia funduszu pożyczkowego. Z takim też żądaniem wystąpił już Wydział krajowy, domagając się w odezwie z dnia 30. listopada 1904 r. LW. 119.521 do Prezydum c. k. Namiestnictwa przyznania 200.000 K w 10-iu ratach rocznych po 20.000 dla zasilenia stałego funduszu pożyczkowego dla Spółek oszczędności i pożyczek.

Tymczasem zaś c. k. Rząd nie oświadczył się jeszcze co do przyczynienia się z funduszy państwowych do tworzenia funduszu pożyczkowego dla Spółek oszczędności i pożyczek, ale nawet nie udzielił dotąd odpowiedzi na żądania Wydziału krajowego, wyrażone w tejże odezwie z dnia 30. listopada 1904 r. LW. 119.521 do Prezydum c. k. Namiestnictwa co do wypłacenia przyrzeczonej już za rok 1904 subwencji w kwocie 10.000 K i co do przyznania oraz podwyższenia subwencji na rok 1905 odpowiednio do wzrostu świadczeń ze strony kraju na rzecz tej samej akcji, dla której c. k. Rząd wypracował w swoim czasie obszerny program i zapowiedział wydatne poparcie. Z tego powodu w dochodach preliminarza na rok 1906 nie mógł Wydział krajowy wstawić wyższej kwoty subwencji państwowej jak dotychczasowa K 10.000, ale uważa za konieczne wniesienie z całym naciskiem ponownego przedstawienia, że c. k. Rząd powinienby zna-

cznie wydatniej niż do tego czasu popierać akcyę mającą na celu rozwój assyocjacji rolniczej, akcyę prowadzoną dotychczas w przeważnej części, funduszami krajowemi. Stanowcze o to upomnienie się u c. k. Rządu jest tem bardziej wskazane, że już i Wysoki Sejm wzywał Rząd do wydatniejszego współdziałania z Wydziałem krajowym i że to wezwanie nie odniosło pożądanego skutku, a nawet nie spowodowało c. k. Rządu do wypłacenia przyrzeczonej już poprzednio na rok 1904 subwencji państwowej, mimo dopełnienia w swoim czasie wszystkich wymaganych przez c. k. Rząd warunków.

Tym sposobem wynosiłyby:

I. Wydatki Biura Patronatu na:

1. Płace	31.600 K
2. Podróże lustracyjne i organizacyjne	27.750 „
3. Sprzęty, przybory kancelaryjne, portorya i t. p.	2000 „
4. Wydawnictwa i inne przedmioty dla Spółek	30.000 „
5. Praktyczne kursa naukowe	4000 „
6. Zasiłki a) dla 70 Spółek o. i p. 28.000 K	
b) dla Sp. mleczarskich i innych 4000 K	32.000 „
razem	<u>127.350 „</u>

II. Dochody Biura Patronatu:

1. Sprzedaż wydawnictw i innych przedmiotów dla Spółek	27.200 K
2. Zwrot od Zbiorowego rachunku ^u za prowadzenie rachunkowości	2.160 „
3. Subwencja rządowa	10.000 „
4. Część zysku „Zbiorowego rachunku ^u za r. 1904	6000 „
razem	<u>45.360 „</u>

III. Niedobór do pokrycia:

Niedobór do pokrycia 81.990 K.

Zgodne z powyższemi wyjaśnieniami propozycje, odnoszące się do preliminarza budżetu Biura Patronatu na rok 1906, pomieścił już Wydział krajowy w Rubr. X. p. 340 wydatków, a w Rubr. VII. p. 65 dochodów funduszu krajowego. Nadto zaś na zaszczyt Wydział krajowy na podstawie niniejszego sprawozdania przedłożyć Wysokiemu Sejmowi następujące wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o wykonywaniu Patronatu nad Spółkami oszczędności i pożyczek i nad innymi Spółkami rolniczymi.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wezwania Banku krajowego, aby udzielał Wydziałowi krajowemu zaliczek, aż do wysokości $2\frac{1}{2}$ miliona koron na warunkach określonych uchwałą sejmową z dnia 16. marca 1899 roku, w celu zasilania funduszu pożyczkowego dla Spółek oszczędności i pożyczek.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wydatniej niż dotychczas i w odpowiednim stosunku do wzrastających świadczeń kraju, wspierał akcyę podjętą przez Wydział krajowy w celu popierania rozwoju Spółek rolniczych w Galicyi, w szczególności zaś, aby także przyczyniał się z funduszków państwowych do tworzenia funduszu pożyczkowego dla Spół-

łek rolniczych, a wreszcie, aby wszedł w porozumienie z Wydziałem krajowym, celem ułożenia i wykonania programu, na podstawie którego stałoby się możliwem szybsze rozpowszechnienie w Galicyi Spółek oszczędności i pożyczek przy odpowiedniem poparciu akcji, tak ze strony kraju, jak i c. k. Rządu.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni, w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Tadeusz Pilat, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Alegat I. do sprawozdania Wydziału krajowego LW. 90.401/05.

Siedziba Spółki	Zaciągniętych pożyczek na skrypt dłużny						W rachunku bieżącym			
	ilość	na przeciąg lat	W sumie		winna		winna		ma	
			K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.
Albigowa	1	5	4.000	—	1.600	—	1.826	87	—	—
Brzezic	1	5	3.000	—	602	21	1.265	35	—	—
Bereźnica szlach. . .	2	5, 10	10.000	—	6.600	—	1.674	48	—	—
Basznia dolna . . .	3	5, 5, 10	12.000	—	7.801	02	—	—	—	—
Błozew górna . . .	3	4, 5, 5	11.000	—	6.300	—	4.238	83	—	—
Balińce	2	5, 5	9.000	—	6.600	—	—	—	—	—
Bratkowice	2	5, 5	8.000	—	4.400	—	—	—	—	—
Bieniawa	3	5, 5, 10	13.000	—	9.500	—	—	—	—	—
Błudniki	3	5, 5, 5	8.000	—	4.400	—	—	—	—	—
Borynia	1	5	2.000	—	2.000	—	—	—	—	—
Bożyków	2	5, 5	8.000	—	2.801	14	—	—	—	—
Bircza	3	6, 5, 10	14.000	—	10.800	—	—	—	3.035	08
Budzanów	2	5, 10	8.000	—	6.000	—	—	—	1.551	45
Bierzanów	1	5	4.000	—	2.400	—	3.122	26	—	—
Buszcze	2	5, 10	10.000	—	8.500	—	—	—	—	12 63
Babice nad S. nem. .	1	5	4.000	—	3.200	—	—	—	—	—
Biskowice	2	5, 10	8.000	—	7.000	—	—	—	—	—
Biskupice	3	5, 5, 10	15.000	—	13.000	—	—	—	—	348 72
Bursztyn	2	5, 10	10.000	—	8.400	—	—	—	—	16 47
Do przeniesienia . .	39		161.000	—	111.904	37	12.127	79	4.964	85

Siedziba Spółki	Zaciągniętych pożyczek na skrypt dłużny						W rachunku bieżącym			
	ilość	na przeciąg lat	W sumie		winna		winna		ma	
			K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.
Z przeniesienia	39		161.000	—	1:1.904	37	12.127	79	4.964	35
Bobulińce	1	5	4.000	—	3.200	—	—	—	31	95
Brykula stara	2	10, 10	10.000	—	9.750	—	—	—	—	—
Beremiany	2	5, 10	9.000	—	8.100	—	—	—	—	—
Brusno stare	1	5	4.000	—	3.600	—	937	05	—	—
Biłka szlach.	1	10	4.000	—	3.600	—	—	—	1.079	52
Borszów	2	5, 10	10.000	—	9.700	—	—	—	1.072	11
Babice k/Alw.	1	2	6.000	—	6.000	—	—	—	1.235	30
Bybło	2	10, 10	10.000	—	9.500	—	—	—	—	—
Bieńkowa Wisznia	1	5	4.000	—	4.000	—	115	57	—	—
Bednarówka	2	5, 10	10.000	—	10.000	—	—	—	—	—
Bachórz	1	4	4.000	—	4.000	—	—	—	—	—
Bobowa	1	5	6.000	—	6.000	—	—	—	2.602	60
Czechów	2	5, 5	8.000	—	4.800	—	—	—	—	—
Chełm	2	5, 5	9.000	—	5.900	—	—	—	1.548	58
Chmielnik	1	5	4.000	—	2.800	—	4.011	11	—	—
Czajkowice	1	5	4.000	—	3.200	—	—	—	—	—
Chłopy	1	5	4.000	—	4.000	—	—	—	2.043	75
Dachnow	1	5	4.000	—	4.000	—	—	—	—	—
Delejów	3	5, 5, 5	11.000	—	7.400	—	—	—	—	149
Demianów	2	5, 5	7.000	—	5.400	—	—	—	—	—
Dolka wojnił.	2	5, 10	10.000	—	8.200	—	—	—	203	49
Dublany	1	5	6.000	—	4.200	—	—	—	1.381	33
Dziekanowice	1	5	2.000	—	1.400	—	—	—	—	—
Do przeniesienia	73		311.000	—	240.654	37	17.191	52	16.164	47

Siedziba Spółki	Zaciągniętych pożyczek na skrypt dłużny					W rachunku bieżącym				
	ilość	na przeciąg lat	W sumie		winna		winna		ma	
			K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.
Z rzeniesienia	73		311.000	00	240.654	37	17.191	52	16.164	47
Dunajów	1	5	4.000	—	3.600	—	—	—	346	29
Drohojów	2	5, 5	6.000	—	4.800	—	—	—	523	67
Darachów	2	5, 10	10.000	—	8.600	—	—	—	43	92
Dzików stary	2	5, 10	8.000	—	6.800	—	—	—	1.830	21
Dołhomociska	2	5, 10	8.000	—	7.400	—	—	—	30	17
Dobrosin	2	5, 10	5.400	—	5.280	—	—	—	—	—
Dawidów	2	5, 10	10.000	—	10.000	—	—	—	—	—
Draganówka	1	5	6.000	—	6.000	—	—	—	—	—
Felsztyn	2	5, 5	6.000	—	2.400	—	1.971	58	—	—
Fehlbach	2	5, 5	10.000	—	7.200	—	1.413	28	—	—
Falkenberg	2	5, 10	8.000	—	6.800	—	—	—	2.270	50
Fitków	2	5, 10	10.000	—	9.200	—	—	—	—	—
Frydrychowice	1	10	6.000	—	5.700	—	—	—	11.534	10
Gawłuszowice	1	5	8.000	—	4.800	—	—	—	30	28
Gruszów	1	5	2.000	—	1.200	—	—	—	6.907	11
Gródek Czerl. przedm.	2	5, 5	8.000	—	5.600	—	—	—	—	—
Gródek na Lw. przedm.	3	5, 5, 10	12.000	—	9.000	—	1.623	19	—	—
Glińsko	3	5, 5, 10	11.000	—	8.550	—	—	—	—	—
Gwoździec	3	5, 5, 10	15.000	—	11.350	—	—	—	—	—
Gniewczyna łańc.	1	5	4.000	—	2.400	—	3.851	99	—	—
Gorzyce	1	10	6.000	—	5.700	—	—	—	11	72
Gołogóry	1	5	4.000	—	4.000	—	—	—	1	25
Do przeniesienia	112		478.400	00	377.034	37	26.051	56	39.699	69

Siedziba Spółki	Zaciągniętych pożyczek na skrypt dłużny						W rachunku bieżącym			
	ilość	na przeciąg lat	W sumie		winna		winna		ma	
			K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.
Z przeniesienia	112		478.400	00	377.034	37	26.051	56	39.699	69
Hussaków	3	5, 5, 5	11.000	—	3.200	—	3.641	25	—	—
Halicz	2	5, 5	8.000	—	2.800	—	—	—	16	48
Hnatkowice	3	5, 5, 10	13.000	—	8.500	—	—	—	9	70
Handzlówka	2	5, 5	6.000	—	3.200	—	385	86	—	—
Horożanka	2	5, 5	8.000	—	5.600	—	—	—	102	10
Hyżne	2	5, 10	8.000	—	7.200	—	2.592	97	—	—
Horodyszcze	2	5, 10	11.000	—	9.550	—	—	—	4	15
Hawryłówka	1	5	4.000	—	3.200	—	—	—	16	55
Harbuzów	1	5	4.000	—	4.000	—	—	—	33	61
Hrehorów	1	5	6.000	—	6.000	—	—	—	—	—
Hulcze	2	5, 5	8.000	—	8.000	—	—	—	—	—
Humniska	1	5	4.000	—	4.000	—	—	—	—	—
Hnilcze	1	5	5.000	—	5.000	—	—	—	—	—
Iwanikówka	2	4, 5	4.200	—	2.000	—	—	—	—	—
Ławcze	3	5, 5, 10	13.000	—	9.000	—	—	—	—	73
Iwanówka	1	5	4.000	—	2.400	—	—	—	—	—
Izdebki	1	5	4.000	—	2.800	—	—	—	3	54
Jezupol	3	5, 5, 5	13.000	—	6.400	—	—	—	11	93
Janów koło Lwowa	2	5, 5	9.000	—	5.198	42	3.021	23	—	—
Jordanów	3	5, 5, 5	14.000	—	7.200	—	6.464	81	—	—
Jaryczów stary	3	5, 5, 5	13.000	—	6.800	—	—	—	1.102	55
Jagielnica stara	2	5, 5	8.000	—	4.000	—	—	—	6	15
Janów koło Tremb.	2	5, 5	8.000	—	4.000	—	—	—	300	—
Do przeniesienia	157		664.600	00	497.082	79	42.157	67	41.307	18

Siedziba Spółki	Zaciągniętych pożyczek na skrypt dłużny						W rachunku bieżącym			
	ilość	na przeciąg lat	W sumie		winna		winna		ma	
			K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.
Z przeniesienia	157		664.600	00	497.082	79	42.157	67	41.307	18
Jabłonów	1	5	4.000	—	2.800	—	—	—	—	—
Jeżowe	2	5, 5	8.000	—	6.400	—	682	86	—	—
Jasionów	2	5, 5	7.000	—	4.800	—	—	—	13	34
Jarczowce	2	5, 5	6.000	—	4.800	—	—	—	—	—
Jabłonów koło Such.	2	5, 10	10.000	—	9.000	—	—	—	3.093	90
Jazłowiec	1	5	6.000	—	6.000	—	8	95	—	—
Jeleśnia	1	5	6.000	—	6.000	—	—	—	42	67
Korczyna	1	5	4.000	—	1.600	—	1.325	50	—	—
Krasna	4	5, 5, 5, 5	10.000	—	4.600	—	757	78	—	—
Kamienica	1	5	4.000	—	800	—	—	—	20.192	99
Kamionka strum.	1	5	3.000	—	900	—	1.035	88	—	—
Kurzany	4	5, 5, 5, 5	8.000	—	3.600	—	—	—	—	—
Kryłos	1	5	2.000	—	1.000	—	1.883	70	—	—
Komarniki	2	5, 5	8.000	—	4.400	—	—	—	145	13
Kościelniki	1	5	4.000	—	1.800	—	7.135	62	—	—
Kalne	2	5, 5	13.000	—	9.950	—	2.233	95	—	—
Korolówka	2	5, 5	8.000	—	6.400	—	—	—	—	—
Kuropatniki	2	5, 10	10.000	—	8.900	—	—	—	—	—
Kołokolin	2	5, 5	6.000	—	4.800	—	—	—	—	—
Krzyszkwice	2	5, 10	12.000	—	10.800	—	321	65	—	—
Kamień	1	6	6.000	—	5.400	—	3.068	92	—	—
Krakowiec	2	5, 10	10.000	—	8.600	—	—	—	16.537	80
Do przeniesienia	196		819.600	00	610.032	79	60.612	48	81.333	01

Siedziba Spółki	Zaciągniętych pożyczek na skrypt dłużny						W rachunku bieżącym			
	ilość	na przeciąg lat	W sumie		winna		winna		ma	
			K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.
Z przeniesienia	191		819.600	00	610.032	79	60.612	48	81.333	01
Korolówka powiat Boszczów	2	5, 10	8.000	—	7.200	—	—	—	28	31
Kozowa	1	10	5.000	—	4.500	—	—	—	39	04
Koropiec	2	5, 10	10.000	—	9.300	—	—	—	—	—
Koszłaki	1	5	5.000	—	5.000	—	—	—	2.052	25
Kulików	2	10, 10	8.000	—	7.800	—	—	—	—	03
Knihynicze	2	10, 10	10.000	—	9.700	—	—	—	15	07
Kaczanówka	2	10, 10	8.000	—	7.600	—	—	—	—	—
Koniuszki	1	6	6.000	—	6.000	—	—	—	—	—
Kamienne	1	5	4.000	—	4.000	—	—	—	—	—
Kuropatniki	1	5	4.000	—	4.000	—	—	—	—	—
Kluwińce	1	10	5.000	—	5.000	—	—	—	—	—
Książnice	1	5	4.000	—	4.000	—	—	—	—	—
Liszki	2	5, 5	8.000	—	2.800	—	—	—	3.150	82
Lubliniec nowy	2	5, 10	8.000	—	5.400	—	2.689	22	—	—
Lisowice	2	5, 10	8.000	—	6.796	66	—	—	140	01
Lubela	2	5, 5	8.000	—	6.398	—	49	43	—	—
Landestreu	3	5, 10, 5	14.000	—	12.750	—	—	—	—	—
Lipniki	2	5, 10	8.000	—	7.200	—	—	—	3	63
Lubycza kamer.	2	5, 5	9.000	—	9.000	—	—	—	6.583	30
Lipica górna	1	10	6.000	—	5.700	—	—	—	—	—
Laszki	1	10	4.500	—	4.500	—	1.000	42	—	—
Lubsza	1	10	5.000	—	5.000	—	—	—	—	—
Do przeniesienia	231		975.100	00	749.671	45	64.352	45	93.345	47

Siedziba Spółki	Zaciągniętych pożyczek na skrypt dłużny						W rachunku bieżącym			
	ilość	na przeciąg lat	W sumie		winna		winna		ma	
			K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.
Z przeniesienia	231		975.100	—	749.677	45	64.352	45	93.345	47
Lipisko	1	5	5.000	—	5.000	—	—	—	—	—
Łoszniów	2	5, 5	6.000	—	1.600	—	—	—	88	88
Łukowica	1	5	4.000	—	800	—	5.892	86	—	—
Łętownia	2	5, 5	6.000	—	2.800	—	—	—	808	70
Łączki	2	5, 10	8.000	—	6.400	—	—	—	1.731	47
Łękawica	1	5	4.000	—	2.800	—	—	—	3.194	11
Łomna	1	5	5.000	—	5.000	—	—	—	1.227	03
Łukowiec	2	5, 10	16.000	—	15.600	—	—	—	—	—
Łazy	2	5, 10	8.000	—	8.000	—	—	—	7	87
Łączyn	2	5, 10	10.000	—	10.000	—	—	—	—	—
Macoszyn	4	5, 5, 5, 6	13.000	—	7.300	02	—	—	13	73
Magierów	—	5, 5	7.000	—	2.400	—	2.219	10	—	—
Mszana	2	5, 10	10.000	—	7.300	—	—	—	484	97
Mariahilf	3	5, 5, 10	14.000	—	9.600	—	—	—	1	72
Mystków	1	5	4.000	—	2.600	—	—	—	8.948	10
Mogilany	3	5, 5, 10	12.000	—	9.800	—	553	64	—	—
Mrowla	1	5	4.000	—	2.800	—	—	—	—	—
Mielnica	1	5	1.900	—	800	—	—	—	6	87
Mikulice	2	5, 5	8.000	—	6.400	—	—	—	15	25
Miżyniec	1	5	4.000	—	2.400	—	—	—	13	37
Meducha	2	5, 10	8.000	—	7.000	—	—	—	—	—
Moskalówka	1	10	2.000	—	1.800	—	—	—	100	72
Mokrotyn	2	5, 10	10.000	—	8.900	—	—	—	—	—
Do przeniesienia	272		1,144.100	00	876.777	47	73.018	05	109.988	26

Siedziba Spółki	Zaciągniętych pożyczek na skrypt dłużny						W rachunku bieżącym			
	ilość	na przeciąg lat	W sumie		winna		winna		ma	
			K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.
Z przeniesienia	272		1,144.100	00	876.777	47	73.018	05	109.988	26
Młyniska	1	5	4.000	—	4.000	—	—	—	—	—
Mordarka	1	5	6.000	—	6.000	—	—	—	3	56
Mikołajów	1	5	4.000	—	3.600	—	1.501	39	—	—
Mosty wielkie	2	5, 10	10.000	—	10.000	—	—	—	955	47
Milatyn nowy	1	5	5.000	—	5.000	—	—	—	18	65
Niegowić	1	5	4.000	—	800	—	—	—	8.074	87
Nowe miasto	1	5	4.000	—	2.400	—	—	—	2.000	—
Nidek	2	5, 10	12.000	—	9.200	—	7.364	65	—	—
Nawojowa	1	5	4.000	—	2.000	—	—	—	13	42
Niwiska	1	5	4.000	—	2.400	—	—	—	5.360	24
Nakoneczne	3	10, 10, 10	12.000	—	10.600	—	—	—	59	24
Narajów	2	5, 10	1.000	—	9.300	—	351	17	—	—
Nastasów	3	5, 5, 10	13.000	—	12.600	—	—	—	323	84
Nowosiółki	2	10, 10	10.000	—	9.500	—	—	—	24	33
Nagoszyn	1	5	5.000	—	5.000	—	—	—	6	27
Ostrów	3	5, 5, 5	12.000	—	5.200	—	1.519	69	—	—
Oleszyce	1	5	4.000	—	2.400	—	1.584	40	—	—
Olszyny	1	5	4.000	—	2.400	—	1.253	31	—	—
Ostrowsko	1	5	6.000	—	4.800	—	—	—	5.946	58
Pilipy	2	5, 5	7.000	—	3.600	—	—	—	—	—
Posada olch. fabr.	1	5	3.000	—	2.700	—	—	—	212	93
Podmichale	3	5, 5, 5	14 000	—	7.800	—	—	—	—	—
Perehińsko	2	5, 5	8.000	—	4 800	—	—	—	37	86
Do przeniesienia	309		1,310.100	00	1,002.877	47	86.592	49	133.025	52

Siedziba Spółki	Zaciągniętych pożyczek na skrypt dłużny						W rachunku bieżącym			
	ilość	na przeciąg lat	W sumie		winna		winna		ma	
			K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.
Z przeniesienia	309		1,310.100	00	1,002.877	47	86.592	49	133.025	52
Plebanówka	2	5, 5	8.000	—	4.401	13	—	—	39	98
Prusy	3	5, 5, 5	12.000	—	6.800	—	2.598	27	—	—
Posada olch. wiejska	1	5	4.000	—	2.400	—	3.133	48	—	—
Pomorzany	2	5, 5	10.000	—	6.600	—	1.308	97	—	—
Piadyki	2	5, 5	6.000	—	4.199	20	—	—	—	—
Petranka	3	5, 5, 5	10.000	—	7.000	—	—	—	627	40
Podegrodzie	1	5	4.000	—	2.400	—	—	—	14.144	13
Podpieczary	2	5, 10	9.000	—	7.800	—	—	—	10	89
Podstolice	2	5, 10	10.000	—	8.600	—	3.005	30	—	—
Podzameczek	2	5, 10	10.000	—	8.900	—	—	—	—	—
Putiatyńce	2	5, 10	7.000	—	6.050	—	—	—	2.011	72
Potok złoty	2	5, 10	8.000	—	7.000	—	—	—	—	—
Podwysokie	2	5, 10	10.000	—	9.000	—	—	—	902	29
Paikut	2	5, 10	10.000	—	9.200	—	345	59	—	—
Podszumlańce	2	5, 10	9.000	—	9.000	—	—	—	18	75
Płazów	1	10	5.000	—	5.000	—	—	—	404	38
Pistyń	2	5, 5	5.000	—	5.000	—	—	—	—	—
Pysznicza	1	5	6.000	—	6.000	—	—	—	3	60
Powitno	1	10	6.000	—	5.700	—	—	—	—	—
Piotrowice	2	5, 5	7.000	—	7.000	—	—	—	3.003	30
Przedrzymichy wiel.	1	5	4.000	—	4.000	—	—	—	—	—
Radochońce	3	5, 5, 5	12.000	—	4.400	—	1.449	36	—	—
Rabka	1	5, 0, 0, 0, 0	4.000	—	800	—	—	—	66.584	04
Do przeniesienia	351		1,486.100	00	1,140.127	80	98.433	46	220.776	00

Siedziba Spółki	Zaciągniętych pożyczek na skrypt dłużny						W rachunku bieżącym			
	Ilość	na przeciąg lat	W sumie		winna		winna		ma	
			K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.
Z przeniesienia	351		1,486.100	00	1,140.127	80	98.433	46	220.776	00
Ryczów	4	5, 5, 5, 10	16.000	—	8.250	—	10.208	54	—	—
Rumno	3	5, 5, 10	10.000	—	5.200	—	1.452	37	—	—
Radomyśl koło Tarn.	2	5, 5	8.000	—	4.000	—	—	—	466	61
Rzochów	3	5, 5, 10	12.000	—	7.200	—	1.339	90	—	—
Rożniatów	3	5, 5, 5	8.000	—	4.400	—	—	—	8	18
Rokietnica	2	5, 10	9.000	—	7.150	—	2.155	04	—	—
Rosznów	2	5, 5	8.000	—	6.400	—	—	—	—	—
Radziszów	1	10	8.000	—	6.400	—	—	—	4.321	47
Reniów	1	5	6.000	—	6.000	—	—	—	—	—
Regulice	1	5	5.000	—	5.000	—	1.992	11	—	—
Szczawnica	2	5, 5	4.000	—	1.200	—	7.174	44	—	—
Szówsko	2	4, 5	9.000	—	7.300	—	—	—	67	16
Stupnica	2	5, 5	8.000	—	2.800	—	—	—	—	—
Szczurowice	3	5, 10, 10	12.000	—	9.200	—	2.382	60	—	—
Subotów	4	5, 5, 5, 5	13.000	—	7.400	—	—	—	—	—
Suchodół	2	5, 5	5.000	—	2.400	—	—	—	—	—
Szmańkowce	2	5, 5	8.000	—	4.000	—	3.481	24	—	—
Synowódzko	1	5	10.000	—	3.999	80	481	50	—	—
Skała nad Zbruczem	2	5, 5	8.000	—	4.400	—	—	—	3.584	32
Strutyń niżny	2	5, 10	9.000	—	6.900	—	—	—	—	—
Śty Józef	3	5, 5, 5	15.000	—	10.000	—	—	—	—	—
Sobolów	1	5	4.000	—	2.400	—	—	—	—	—
Strzeliska nowe	3	5, 5, 10	11.000	—	7.250	—	—	—	—	—
Do przeniesienia	402		1,692.100	00	1,269.377	60	129.101	20	229.223	74

Siedziba Spółki	Zaciągniętych pożyczek na skrypt dłużny						W rachunku bieżącym			
	ilość	na przeciąg lat	W sumie		winna		winna		ma	
			K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.
Z przeniesienia	402		1,692.100	—	1,269.377	60	129.101	20	229.223	74
Sielec bełzki	3	5, 5, 5	12.000	—	8.000	—	1.035	49	—	—
Sędziszów	3	5, 5, 10	16.000	—	12.000	—	—	—	4.379	49
Sąsiadowice	3	5, 10, 5	12.000	—	9.600	—	—	—	—	6 03
Skałat	1	5	8.000	—	4.800	—	34	45	—	—
Strusów	2	5, 5	10.000	—	6.600	—	—	—	—	30 33
Smilcza	2	5, 10	12.000	—	10.800	—	—	—	—	—
Skrzyszów	1	5	4.000	—	3.200	—	—	—	17.065	95
Słoboda konkol.	2	5, 10	8.000	—	6.800	—	—	—	—	52 78
Sądowa Wisznia	2	5, 10	10.000	—	9.000	—	—	—	1.034	07
Słowita	2	10, 10	10.000	—	9.250	—	—	—	—	748 37
Siedliska Bogusz	2	5, 5	11.000	—	10.500	—	—	—	—	754 26
Sarnki dolne	1	5	6.000	—	6.000	—	—	—	—	240 18
Skwarzawa	2	10, 10	10.000	—	9.750	—	—	—	—	—
Skole	2	5, 10	8.000	—	7.815	73	—	—	—	7 61
Spasów	1	5	5.000	—	5.000	—	—	—	—	9 38
Siemianówka	1	10	6.000	—	6.000	—	—	—	—	—
Strychańce	1	5	4.000	—	4.000	—	—	—	—	—
Strzelce wielkie	1	5	6.000	—	6.000	—	—	—	1.099	65
Sygniówka	1	5	4.000	—	4.000	—	—	—	2.015	88
Skołoszów	1	5	5.000	—	5.000	—	—	—	—	—
Trzciana	3	5, 5, 5	12.000	—	6.194	80	374	92	—	—
Tęgoborza	1	5	4.000	—	799	11	10.196	58	—	—
Toporów	1	5	4.000	—	800	—	—	—	12.603	55
Do przeniesienia	441		1,879.100	—	1,421.687	24	139.741	92	269.291	27

Siedziba Spółki	Zaciągniętych pożyczek na skrypt dłużny						W rachunku bieżącym			
	ilość	na przeciąg lat	W sumie		winna		winna		ma	
			K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.
Z przeniesienia	441		1,879.100	—	1,421.687	24	139.741	92	269.291	27
Tłecznań górna	1	10	8.000	—	8.000	—	2.797	27	—	—
Trofanówka	2	5, 5	6.400	—	2.800	—	1.482	34	—	—
Trembowla	3	5, 5, 5	15.000	—	7.900	—	736	47	—	—
Toustogłowy	2	5, 5	8.000	—	3.200	—	862	48	—	—
Turze	2	5, 5	8.000	—	6.000	—	—	—	1.910	70
Tyniec	1	5	4.000	—	3.200	—	—	—	4.532	80
Tłuste	2	5, 10	9.000	—	7.700	—	—	—	572	57
Toki	1	5	5.000	—	4.500	—	—	—	1.094	39
Turka	2	5, 10	10.000	—	9.600	—	—	—	18	42
Tuligłowy	2	5, 10	12.000	—	11.700	—	—	—	—	—
Tarnawica leśna	1	10	6.000	—	6.000	—	—	—	—	—
Tuligłowy	1	5	4.000	—	4.000	—	—	—	18	37
Uście solne	1	5	6.000	—	3.600	—	—	—	5.786	53
Uściczko	2	5, 5	8.000	—	5.600	—	—	—	123	36
Ułazów	2	5, 10	9.000	—	9.000	—	—	—	205	64
Uście zielone	1	5	4.000	—	4.000	—	—	—	—	—
Wielowieś	2	5, 5	6.000	—	1.200	—	9.864	92	—	—
Wiązownica	1	5	4.000	—	800	—	—	—	55	02
Wyszatyce	4	5, 5, 5, 10	13.000	—	7.100	—	—	—	652	43
Wesoła	1	5	4.000	—	800	—	4.021	66	—	—
Winniki ad Żółkiew	4	5, 5, 5, 10	14.000	—	9.700	—	—	—	1	39
Wysocko	1	5	4.000	—	1.600	—	—	—	5.625	16
Wierzbica	2	5, 5	8.000	—	4.000	—	—	—	48	93
Do przeniesienia	482		2,054.500	—	1,543.687	24	159.507	06	289.996	98

Siedziba Spółki	Zaciągniętych pożyczek na skrypt dłużny						W rachunku bieżącym			
	ilość	na przeciąg lat	W sumie		winna		winna		ma	
			K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.
Z przeniesienia	482		2,054.500	—	1,543.687	24	159.507	06	289.996	98
Wojniłów	3	5, 5, 5	13.000	—	7.600	—	24	27	—	—
Wysocko wyżne	1	5	4.000	—	2.800	—	—	—	914	48
Wojakowa	2	5, 5	10.000	—	6.000	—	—	—	—	—
Wyżniany	2	5, 5	6.000	—	4.400	—	979	77	—	—
Wareż miasto	2	5, 5	8.000	—	6.000	—	444	42	—	—
Wrzawy	1	5	4.000	—	3.200	—	2.064	31	—	—
Wieprz	1	2	5.000	—	2.500	—	—	—	265	35
Witków nowy	1	5	6.000	—	4.800	—	—	—	6	84
Wolica	2	5, 5	8.000	—	7.200	—	—	—	2	21
Wołcze	2	5, 10	8.000	—	7.300	—	—	—	1.437	73
Wesołów	1	5	4.000	—	4.000	—	—	—	—	—
Wojślawice	2	5, 10	9.000	—	8.750	—	—	—	—	—
Wiesenberg	1	10	6.000	—	5.700	—	—	—	—	—
Wietlin	1	10	6.000	—	5.700	—	—	—	5.093	69
Woszczańce	1	5	4.000	—	4.000	—	—	—	112	16
Żegocina	1	5	4.000	—	800	—	—	—	10.403	84
Zameczek	1	4	4.000	—	1.000	—	—	—	25	31
Zgłobień	1	5	4.000	—	1.400	—	—	—	—	—
Zaleszany	2	5, 5	8.000	—	2.400	—	10.000	—	—	—
Zagórz koło Sanoka	2	5, 5	8.000	—	6.000	34	—	—	—	—
Zaścianocze	2	5, 10	8.000	—	7.000	—	—	—	—	—
Zabłotce	2	5, 10	10.000	—	8.900	—	—	—	—	—
Zaczernie	1	5	6.000	—	4.800	—	—	—	12.293	71
Do przeniesienia	517		2,207.500	—	1,656.437	58	173.019	83	320.552	30

Siedziba Spółki	Zaciągniętych pożyczek na skrypt dłużny						W rachunku bieżącym			
	ilość	na przeciąg lat	W sumie		winna		winna		ma	
			K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.	K.	hl.
Z przeniesienia	517		2,207.500	—	1,657.437	58	173.019	83	320.552	30
Zdziarzec	1	5	6.000	—	4.800	—	—	—	—	—
Zabierzów	2	5, 10	8.000	—	7.200	—	—	—	3.076	32
Zwiernik	1	5	4.000	—	3.600	—	—	—	2.336	12
Zagórze konk.	2	10, 10	12.000	—	11.400	—	—	—	41	08
Zniatyn	2	5, 10	10.000	—	9.700	—	668	94	—	—
Zielona	1	10	5.000	—	4.750	—	—	—	7	12
Żurów	1	5	6.000	—	6.000	—	—	—	7	31
Żółtańce	1	5	2.000	—	2.000	—	—	—	—	—
Żołynia	1	5	8.000	—	8.000	—	—	—	72	93
Zabełcze	1	10	6.000	—	6.000	—	—	—	24	—
Zassów	1	5	6.000	—	6.000	—	—	—	113	19
Razem 312 Spółek	531		2,280.500	—	1,725.887	58	173.688	77	326.230	37

Uwaga: Z dniem 31. grudnia 1904 r. zostało zupełnie umorzonych 12 pożyczek na kwotę K 45.000.